

בס"ד. י"ג תמוז, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

הרי' מלך גאות לבש לבש הוי' עוז התאזר אף תכון תבל כל תמוט' (דפסוק זה הוא התחלת מזמור תהלים שמתאים למספר שנות בעל הגאולה והשמחה²). ויש לדייק בזה מ"ש לבש לבש ב"פ, היינו, שיש ב' לבושים, לבוש הא' הו"ע הגאות, ולבוש הב' הו"ע העוז. והענין בזה, דהנה איתא במד"ר פ' וארא³ (והובא ברשימות הצ"צ עה"פ⁴), מהו לבושו של הקב"ה, עוז, שנאמר לבש הוי' עוז התאזר, ונתנו לישראל, שנאמר⁵ הוי' עוז לעמו יתן. ומבאר הצ"צ, שהתורה נקראת לבוש הפנימי, והמלכות לבוש החיצון, וזהו הוי' מלך גאות לבש, לבוש מלכות, והיינו ע"י שבתחלה לבש הוי' עוז, היא התורה (עכ"ל). והענין הוא, דמ"ש הוי' מלך גאות לבש, הנה בלשון הקבלה קאי על ספירת המלכות. ומתאים גם עם מארז"ל בסוף תמיד, בששי היו אומרים הוי' מלך גאות לבש, וכפירוש הגמרא בר"ה⁶, על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהם. אמנם, לבוש זה (הוי' מלך גאות לבש) הוא לבוש החיצוני של הקב"ה. אך לפני"ז ישנו גם לבוש הפנימי, שזהו מ"ש לבש הוי' עוז, דאין עוז אלא תורה⁷, ולאחרי שלבש הוי' עוז, נעשה לאח"ז גם הענין דגאות לבש. וכללות הענין בזה, כמאמר⁸ אסתכל באורייתא וברא עלמא, וכדאיתא בב"ר בתחלתו, ואהי' אצלו אומן⁹, אומן, התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין כו' מדעת אומן, והאומן כו' דיפתראות ופינקסאות יש לו כו', כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם. וזהו שעיי"ז שבתחילה לבש הוי' עוז, אין עוז אלא תורה, נעשה

(לעיל ע' 14).

(3) שמו"ר פ"ח, א.

(4) אוה"ת תהלים (יהל אור) ריש ע' שלח.

(5) תהלים כט, יא.

(6) לא, א.

(7) שהש"ר פ"א, ד. פ"ב ג. ועוד.

(8) זהר ח"א קלד, סע"א. ח"ב קסא, ריש

ע"ב. ח"ג קעח, א.

(9) משלי ח, ל.

(1) תהלים צג, א. — מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו ד"ה כי מראש צורים (לעיל ע' 4 ואילך). לכמה ענינים שבהמאמר ראה מאמר שלאחריו ד"ה אך בגורל (לקמן ע' 80 ואילך).

(2) כידוע המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו. וענין זה שייך גם לאחר ההסתלקות (תו"מ סה"מ חשון ע' רס ובהערות 51-50. סה"מ י"א ניסן בתחילתו). וראה גם שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז ס"י

לאח"ז הענין דהוי' מלך גאות לבש, שזהו"ע סדר ההשתלשלות בכלל עד לעוה"ז הגשמי בפרט.

ב) וממשיך בכתוב¹⁰, נשאו נהרות הוי' נשאו נהרות קולם גוי' מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום הוי'. והפירוש בזה (בפשטות, וגם במדרשי חז"ל¹¹), שיותר מקולות המים רבים אשר יהמון עלינו ומאדירי משברי ים, הנה אתה אדיר במרום הוי', וידך תקיפה עליהם¹². והיינו, שאע"פ שנשאו נהרות קולם, ואדירים משברי ים, דקאי על אומות העולם ועניני העולם, ובכללות הו"ע הטבע, מ"מ, אדיר במרום הוי', ולכן, יבוא אדיר ויפרע לאדירים כו', יבוא אדיר זה הקב"ה, דכתיב אדיר במרום הוי' (בלשון חז"ל¹³), שזהו כללות הענין דהנהגה נסית, היפך הטבע, שמבטלת את הענין דנשאו נהרות קולם, אדירים משברי ים.

והענין בזה, דהנה, הבריאה מצד עצמה (כפי שהיא מצד הענין דגאות לבש) היא באופן דיום ולילה לא ישבות¹⁴, חוקות שמים וארץ¹⁵, שזה נקרא בשם טבע, שאף שגם ענין זה הטביע הקב"ה בעולמו, הרי זה באופן שהטביע כו'. אמנם, כיון שבריאת העולם היא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה (לבש הוי' עוז היא התורה) שנקראת ראשית¹⁶, לכן, ישראל ע"י התורה (שניתנה להם) נעשים בעה"ב על העולם, לשנות את טבע העולם גופא, ולפעול הנהגה נסית בעולם שמצד עצמו הוא באופן דלא ישבותו. וזהו גם מ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה¹⁷ בענין התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים, שזהו"ע גילוי שם הוי' שלא ע"י התלבשות בשם אלקים, שעז"נ¹⁸ בראשית ברא אלקים, והיינו, דאף שבדבר הוי' שמים נעשו¹⁹, מ"מ, הרי זה ע"י התלבשות בשם אלקים, שלכן נאמר ברא אלקים, אך ישנו הענין דאלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' גוי' ארץ ושמים²⁰, ששם הוי' הוא בגילוי, שזהו"ע האותות ומופתים, הנהגה נסית, ע"י צדיקים, ועמך כולם צדיקים²¹, ובמיוחד ע"י צדיקים שבכל דור ודור, שעל ידם נעשה נס גלוי לרבים, ועד שכל אחד מישראל אומר כמופת

(10) תהלים שם, ג-ד.

(11) מדרש תהלים ויל"ש (רמז תתמו-)

(16) פרש"י ר"פ בראשית.

(17) ריש פרק ה.

(18) בראשית שם.

(19) תהלים לג, ו.

(20) בראשית ב, ד.

(21) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

תתמה) עה"פ.

(12) פרש"י עה"פ.

(13) מנחות נג, סע"א.

(14) נח ח, כב.

(15) ירמ"י לג, כה.

הייתי לרבים²², דמופת הוא גם מלשון נס, ועז"נ כמופת הייתי לרבים, היינו, שאין זה ענין שהוא בחשאי, או יתירה מזה, שאין בעל הנס מכיר בניסוי²³, אלא באופן שכל בני"י רואים זאת, ועד שנודע בכל קצוי תבל, בכל אפסי ארץ²⁴, גם אצל אומות העולם, כידוע מ"ש רבינו הזקן באגה"ק²⁵ בקשר לגאולתו, ועד"ז בנוגע לגאולה די"ב תמוז, ועד"ז בנוגע לאותות ומופתים בכלל, שהם באופן דמופת הייתי לרבים, כולל גם אומות העולם.

ג) וביאור הענין, דהנה גם הנהגת הטבע שהיא מצד הענין דהוי' מלך גאות לבש, הו"ע עיקרי בעולם, וענין עיקרי בכל סדר ההשתלשלות, שכללות הנהגתו היא מצד קו המדה, שזהו ענין הטבע כפי שהוא למעלה, עד למעלה מעלה כו'. אך ישנה גם הנהגה נסית (כפי שנמשכת בעוה"ז), שכללותה היא המשכה מבחי' שלמעלה מקו המדה, ובאה שלא ע"י המדידה וההגבלה דקו המדה (כולל גם האופן היותר נעלה בקו המדה). וכדי לפעול שידוד הטבע בעוה"ז, ושידוד הטבע בכל העולמות למעלה, צריך להמשיך מבחי' שלמעלה מקו המדה כפי שהוא בתכלית העילוי. וענין זה נעשה ע"י ישראל דוקא, כיון שהם למעלה מכל סדר השתלשלות, למעלה מקו המדה אפילו כפי שהוא באופן הכי נעלה.

והענין בזה, דהנה כתיב²⁶ כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, ואיתא במד"ר פ' בא²⁷, מראש צורים אראנו אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכונן העולם, ולא הי' מוצא, עד שעמדו האבות, משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה כו', בא ליתן היסוד והיו המים עולים כו', עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול, אמר, כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו, כך מתחלה הי' העולם מים במים, והי' האלקים מבקש לכונן את עולמו, ולא היו הרשעים מניחין כו', כיון שבאו האבות וזכו, אמר הקב"ה, על אלו (מראש צורים אלו האבות) אני מכונן את העולם. ובהקדם הדיוק בלשון המדרש שהי' המקום מבקש לכונן העולם (ולא לברוא העולם)²⁸, היינו, שכבר נברא

25) אג"ק אדה"ז ע' רל ואילך. וש"נ.
26) בלק (פרשת השבוע דמינה אזלינן) כג, ט.
27) שמו"ר פט"ו, ז.
28) ראה גם רד"ה וסד"ה כי מראש צורים תער"ג (המשך תער"ב ח"א ע' רצ"ש [ח"ב ע' שצו. ע' תח]).

22) תהלים עא, ז. — ולהעיר, שע"פ המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (נסמן בהערה 2), התחילו בי"א ניסן שנה זו אמירת מזמור זה.
23) נדה לא, א.
24) ע"פ לשון הכתוב — ישעי' נב, י.
תהלים סז, ח. ועוד.

העולם, אלא שהי' המקום מבקש לכונן העולם, שזה מורה על ענין התוקף, וכמו בפסוק הוי' מלך גאות לבש וגו' אף תכון תבל (לא בורא תבל, אלא תכון תבל) בל תמוט. ותוקף זה נעשה ע"י האבות, כפי שמסיים במדרש, אמר הקב"ה על אלו (מראש צורים אלו האבות) אני מכונן את העולם. ועד"ז בנוגע לכל בני" (שעליהם קאי המשך הכתוב הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב²⁶), כפי שמפרש רש"י פשטות הכתוב כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, אני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות, היינו, שבכל אחד מישראל נעשית התכונה דראש צורים (וגבעות), שע"ז מכונן הקב"ה את העולם. וכל זה הוא לפי שהאבות הם למעלה מעלה כו', למעלה מקן המדה²⁹, ולכן נעשה כן אצל כל אחד מישראל, באופן שירושה היא לנו מאבותינו, ועד שנעשה טבע בנפשותינו³⁰, ולכן פועל כל אחד מישראל שהקב"ה מכונן את העולם, ע"י עבודתם של ישראל, כנ"ל שבריאת העולם היא בשביל ישראל שנקראו ראשית.

ד) **ולהבין** ביאור הענין יש להקדים משנתל"א³¹ בפירוש מארז"ל בסוף פרק קנין תורה³², כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, שנאמר³³ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.

והענין בזה, דהנה, שם סתם, שזהו ענין השם כפשוטו, קאי על שם הוי', שעל ידו נעשה הענין דתכון תבל, לכונן את עולמו, כי בבריאת העולם כתיב בראשית ברא אלקים, שע"ז נברא העולם, ואילו הענין דתכון תבל, לכונן את עולמו, נעשה ע"י שם הוי' (שמי). ובפרטיות יותר, הנה גם בנוגע לשם הוי' נאמר³⁴ בדבר הוי' שמים נעשו, ועד שאחד הפירושים בשם הוי' הוא מלשון מהוה³⁴, היינו, שנעשה שורש ענין ההתהוות ע"י שם אלקים, עכ"פ ע"י ההתלבשות בשם אלקים. ומזה מובן, שגם בדרגא זו יש אחיזה לעולמות, ולכן משם לא יכול להיות שידוד הטבע מעיקרו ולגמרי בתכלית העילוי. אך יש בחי' שמי, שמי המיוחד ל³⁵, שזהו"ע שם הוי' כפי שהוא למעלה משם הוי' שמהוה

(32) אבות ספ"ו.

(33) ישעי' מג, ז.

(34) תניא שעהיה"א רפ"ד. וראה גם זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט.

(35) ראה סוטה לח, א.

(29) ראה ד"ה כי מראש צורים הנ"ל (ע' רצט [ס"ע תז]): "האבות .. המשיכו מבחי' החכמה ראשית ההשתל' שמשם ההמשכה שלא ע"פ מאמר קו המדה".

(30) ראה תניא פי"ח. ספלי"ח.

(31) ד"ה כי מראש צורים דש"פ חו"ב, י"ב תמוז (הנ"ל הערה 1).

ומחיי' עולמות. וכידוע³⁶ בענין ויקרא הוי' הוי'³⁷, פסיק טעמא בגווייהו³⁸, שיש שם הוי' שלאחר הצמצום ושם הוי' שלפני הצמצום, או בסגנון אחר: שם הוי' שבסדר ההשתלשלות [שהרי בסדר השתלשלות יש ד' עולמות אבי"ע³⁹, שזהו ענינם של ד' אותיות שם הוי', יו"ד באצילות, ה"א ראשונה כבריאה, וא"ו ביצירה, וה"א אחרונה בעשי' (שעז"נ²⁰ בהבראם, בה' בראם, ה"א אחרונה שבה נברא עוה"ז התחתון⁴⁰)], ושם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות⁴¹.

אמנם גם בחיי' שמי המיוחד לי (שלמעלה מהשתלשלות) נקראת בשם הוי', ויש בה סדר ההמשכה דד' אותיות, כפי שהם בשרשם ומקורם. ולכן נמשך משם בכל ד' העולמות, שזהו"ע דלכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו⁴², והיינו, שצריך לפעול בהם ענין של העלאה שיהיו באופן דלכבודי.

אך ישנו ענין נעלה יותר, שזהו כל הנקרא בשמי. דהנה⁴³, כאשר קורין להאדם בשם, הרי זה מוכיח שהאדם הו"ע בפני עצמו, וכדי שתהיי' שייכות אליו שיהיי' נפנה לקוראיו, הרי זה ע"י ענין השם, שזהו ענין שטפל אליו, כביכול, וע"י שקורא בשמו ה"ה נפנה לקוראיו⁴⁴. והיינו, שכללות ענין השם הוא רק הארה, אור וגילוי, וזהו רק מה שנקרא בשם זה, אבל הוא בעצמו למעלה מזה, ונמשך ע"י שקוראין לו בשמו. והנה, כל הנקרא בשמי קאי על צדיקים, כפירוש התרגום, כל דא בגין אבהתכון צדיקיא דאתקרי שמי עליהון, וכמארז"ל⁴⁵ עתידין צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה. ומזה מובן, שהצדיקים עצמם הם למעלה אפילו משמו של הקב"ה, ועד שכאשר רוצים להמשיך אותם, אזי קורים אותם בשמו של הקב"ה. וכללות הענין בזה, בלשון החסידות, שנש"י מושרשים בעצומ"ה ית', למעלה מכל עניני שמות. וכמשנת"ל³¹ שזהו ענין המוכרח ומובן, שהרי כל ענין השם הו"ע של הארה וגילוי, והרי למעלה אין שום גילויים הכרחיים או הארות הכרחיות ח"ו, אלא כל הענינים הם ברצון, וכיון

42) ראה לקו"ת ר"פ בלק.

43) ראה ד"ה להבין ענין שמח"ת עטר"ת.
תש"ה. תשי"ב. תשי"ח (סה"מ עטר"ת ע' לא ואילך. תש"ה ע' 70. תשי"ב ע' קמט ואילך.

תשי"ח ע' לב ואילך). תשל"ה.

44) ראה לקו"ת בהר מא, ג.

45) ב"ב עה, ב.

36) ראה ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ)

ערך הוי' ס"ב ואילך (ע' עח ואילך). וש"נ.

37) תשא לד, ו.

38) זח"ג קלח, א (אד"ר). רפט, ב (אד"ז).

39) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי

אבי"ע) פ"א.

40) מנחות כט, ב.

41) לקו"ת דרושי ר"ה נט, א. ובכ"מ.

שזהו ענין רצוני, הרי שייך בזה שני אופנים, ולכן צ"ל בזה ענין של המלכה, ועל זה אמרו רז"ל⁴⁶ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, ועמך כולם צדיקים, היינו שעמהם היתה ההמלכה וישוב הדעת כו', והם אלו שמכריעים בין שני האופנים, שיהי' הרצון ויומשך בגילוי, החל מכללות הגילוי דמלכות דא"ס, שזהו התחלת וראשית הגילויים, והו"ע הוי' מלך גאות לבש, דקאי על מלכות דא"ס, ועי"ז נמשך בכל העולמות כולם.

ובפרטיות יותר, הנה השרש של בני"י הוא למעלה אפילו מהדרגא היותר נעלית שבמלכות דא"ס. דהנה, גם בספירת המלכות (לכבודי⁴⁷) יש עשר ספירות, שהרי כל ספירה כלולה מעשר⁴⁸, והתחלתם היא ג' רישין שבמלכות, וכמבואר בארוכה בד"ה כי מראש צורים בהמשך רס"ו⁴⁹ ובכ"מ, שיש בחי' לבוש גאות, וכבוד מלך, ורוממות המלכות. לבוש גאות היינו כפי שענין המלכות הוא בערך למי שעליו שייך לומר שיתגאה עליו. וכבוד מלכות הו"ע שלמעלה מגאות. ועד לרוממות המלכות, שאין זו רוממות מצד הזולת, אלא התנשאות עצמית. ובכללות ה"ה ג' הבחי' דכתר חכמה בינה שבמלכות, כמבואר שם. ומעלת נש"י היא שמושרשים למעלה יותר, שלכן יכולים הם להמשיך את הענין דרוממות המלכות. דהנה, גם רוממות המלכות הו"ע של גילוי, דאף שזהו גילוי התנשאות עצמית, הרי זה בכ"ז ענין של גילוי, וכיון שזהו גילוי, צ"ל על זה ענין של המלכה וישוב הדעת, ובמי נמלך, בנשמותיהם של צדיקים, כיון שמושרשים למעלה גם משמי המיוחד לי, למעלה אפילו מרוממות המלכות דא"ס.

וזוהו כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שכדי לפעול בלכבודי בראתיו יצרתיו עשיתיו שיומשך יותר ממה שנמשך מצד קו המדה, לא מספיק שתהי' ההמשכה מבחי' שמי, שהרי בחי' שמי נעשה סוכ"ס שורש ומקור (ע"י צמצומים ומסכים ופרסאות) עד שנעשה לכבודי בראתיו יצרתיו עשיתיו, אלא צריך להמשיך מבחי' נעלית יותר, שזהו"ע דכל הנקרא בשמי, אבהתכון צדיקיא, שמזה נעשה טבע בנפשותינו אצל עמך כולם צדיקים.

(ה) **ויש** להוסיף בזה, שהשרש דישראל למעלה מבחי' לכבודי הוא לא רק לגבי בחי' מלך גאות לבש, אלא גם לגבי בחי' לבש הוי'

48) לקו"ת אמור לז, ריש ע"ד. ובכ"מ.

49) ע' רחצ [שצו].

46) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

47) המשך רס"ו (דלקמן בפנים) ע' רצו

[שצה].

עוז שהיא התורה (לכבודי⁵⁰). דהנה ידוע שבלימוד התורה ע"י ישראל ישנו גם לימוד תורה לשמה, לשם התורה⁵¹, שזהו ע"ד מ"ש בספר מעין החכמה⁵² ובוהר⁵³ שרוד הי' מחבר אורייתא בקוב"ה, שהמשיך בתורה את נותן התורה. ועד שענין זה פועל כל אחד מישראל ע"י הענין דברכו בתורה תחלה⁵⁴, שמברך וממשיך בתורה את נותן התורה. וענין זה הוא מפני שמצד נשמתו כפי שמושרשת בשרשה ומקורה עד לבחי' העצמות, ה"ה למעלה גם מענין התורה.

ולכן גם בנוגע להמשכה בעולמות, בסדר השתלשלות (תחילה בלימוד התורה, לכבודי, ואח"כ גם בבראתיו יצרתיו אף עשיתיו), הרי זה באופן שבלימוד התורה יש בכחו של איש ישראל להוסיף בתורה, לאפשא לה (כדאיתא בזהר⁵⁵), וכמבואר בתניא⁵⁶ שדוקא התחתונים יש בכחם לברר ולפתור הספיקות שבתורה, וענין זה נפעל ע"י תלמיד ותיק שעליו אומרת התורה שהוא עתיד לחדש⁵⁷, היינו שבתורה ניתוסף חידוש ע"י תלמיד ותיק זה. וכן הוא בכל אחד מישראל, שאומר ותן חלקנו בתורתך⁵⁸, וכידוע בענין וזאת לפנינו בישראל⁵⁹, שיש ששים ריבוא אותיות לתורה, שכל אחד מישראל יש לו אות בתורה⁶⁰, וניתנה לו באופן שיוכל להוסיף בתורה, לאפשה לה.

ועד"ז גם לאחרי שנמשך (מבחי' ולכבודי, שהו"ע התורה) בבראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שנוסף על מציאות העולמות כפי שהיא מצד הבריאה, כולל גם הכריתת ברית דנח דלא ישבותו, ישנו הענין דתכון תבל, לכונן את עולמו, שזהו"ע גילוי אלקות בעולם, שנעשה ע"י ישראל, מראש צורים (כמשל המלך שמצא צור כו') אלו האבות, שעל

50) ראה לקו"ת אחרי כה, ד. ובכ"מ.
 51) ראה רא"ש נדרים סב, א. פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. לקו"ת בשלח א, סע"ב. שלח מז, ג. שה"ש לב, סע"ד. סה"מ תרנ"ט ע' פ [רנג]. וש"נ.
 52) כ"ה בלקו"ת שלח שם. נא, סע"א (נ"א). סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רסד. וראה ספר הבהיר סנ"ח (קצו).
 53) ח"ג רכב, ב (ברע"מ).
 54) נדרים פא, א ובר"ן שם. ב"ח או"ח סמ"ז. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ.
 55) ח"א יב, ב. וראה תו"א מקץ לט, ד.
 הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב.
 56) אגה"ק סכ"ו (קמה, א). קו"א קנט, ב ואילך.
 57) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. וראה לקו"ש חיי"ט ע' 252. וש"נ.
 58) אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש חיי"ג ע' 116 ואילך. וש"נ.
 59) רות ד, ז. וראה זהר חדש רות פח, ג ואילך. מגלה עמוקות אופן קפו.
 60) ראה סה"מ תרפ"ט ע' פא. תרצ"א ע' שיז.

אלו אני מכונן את העולם, וזהו מה שניתוסף ע"י הכריתת ברית דאברהם שהיא למעלה מהכריתת ברית דנח (ככל פרטי הענינים בזה שנתבאר בארוכה במ"א⁶¹).

ו) וזהו מ"ש במד"ר²⁷ מראש צורים אראנו אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה ה' המקום מבקש לכוון העולם וכו'. ובהקדים, שהפסוק כי מראש צורים אראנו ה' המענה הראשון שענה בלעם בן בעור על מה שיעץ בלק מלך מואב, ועז"נ⁶² עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור גו' למען דעת צדקות הוי', ומזה מובן שזהו ענין עיקרי ביותר, עד שנצטוינו לזכרו (עמי זכר נא), ובו מתבטא צדקות הוי', שכל זה הוא מצד גודל מעלת הענין דתכון תבל, לכוון העולם. וזהו גם דיוק לשון המדרש מוצאים אנו כו', שאומר זאת בדרך פשיטות, שזה דבר פשוט שהי' המקום מבקש לכוון העולם²⁸, כי, מובן מעצמו שאי אפשר שתהי' הבריאה כפי שהיא מצד הטבע, ע"י צמצום וחסרון האור, ובאופן כזה ישאר הדבר, אלא בודאי ובפשטות שרצה הקב"ה לכוון את העולם, תכון תבל בל תמוט, עי"ז שבעולם יהי' אלקות בגילוי. דהנה⁶³, אע"פ שבתחלת בריאת העולמות היתה עיקר שכינה בתחתונים, כמ"ש⁶⁴ באתי לגני אחותי כלה, לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי תחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה⁶⁵ (כמבואר בארוכה במאמרי ההילולא לבעל השמחה והגאולה⁶⁶), הרי ענין זה הי' אז מצד עצמו, מצד למעלה, ולא ע"י עבודת התחתונים, ולכן היתה אחיזה גם ללעז"ז, ולכן היו יכולים להיות השבעה דורות שסילקו את השכינה מלמטה למעלה כו' (כמבואר בארוכה במאמרי ההילולא). וזהו גם מ"ש במדרש כאן שלא היו הרשעים מניחין כו'. וממשך, עד שבאו האבות וזכו כו', וכמבואר⁶⁶ בענין באתי לגני, שאברהם התחיל להוריד את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה, שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁶⁷, והורידה מרקיע הא' לארץ⁶⁵, כמ"ש⁶⁸ וירד הוי' על הר סיני, שאז נעשית השלימות דלכוון את עולמו שהתחילה מראש צורים.

65) ב"ר פ"ט, ז. שהש"ר רפ"ה.
66) ד"ה באתי לגני היש"ית (סה"מ הי"תש"י ע' 111 ואילך).
67) ויק"ר פכ"ט, יא.
68) יתרו יט, כ. וראה מתנות כהונה לכו"ר שם.

61) ראה סה"מ תר"ל ע' קה. תרנ"ד ע'
קעז ואילך. ד"ה אתם נצבים תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' שסב ואילך).
62) מיכה ו, ה — הפטרת פ' בלק.
63) ראה גם סד"ה כי מראש צורים תע"ג (המשך תע"ב שם ע' ש [ח"ב ע' תח]).
64) שה"ש ה, א.

ז) **ויש** להוסיף ולבאר ענין ההמשכה שהמשיכו האבות מלמעלה למטה, שהמשכה זו היא מבחי' שלמעלה מקו המדה עד לתכלית העילוי שבקו המדה (כנ"ל ס"ג), שזהו כללות העילוי בהמשכה שמצד החכמה (מראש צורים אראנו, כמבואר בזהר⁶⁹ שקאי על מדות דחכמה) לגבי ההמשכה שמצד הבינה.

והענין בזה⁷⁰, דהנה, קו המדה שרשו בבינה⁷¹, שממנה נמשכים שבעת ימי הבנין (שהר"ע קו המדה), שמהם נעשה בריאת העולמות עד לעוה"ז התחתון. אך בחי' החכמה היא למעלה מקו המדה. וזהו גם כללות החילוק בענין השמות⁷², שבחכמה, שם הוי' הוא במילוי יו"דין, שזהו המילוי דשם ע"ב, ובבינה, ששם הוא המילוי דשם ס"ג, רק האותיות י"ה הן במילוי יו"דין, אבל אות וא"ו היא במילוי אלפין. וכללות הענין בזה, שאות יו"ד, מורה על ענין האלקות כפי שהוא בגילוי. משא"כ אות אל"ף, שיש בו יו"ד העליון, קו המפסיק, ויו"ד התחתון, וצורת היו"ד התחתון היא באופן שפונה פניו לאחוריו, לא כמו יו"ד העליון, והיינו⁷³, שעם היותו יו"ד, אינו כמו יו"ד העליון (שבאותה האות), שזה מורה על השינוי שנעשה בו מצד קו המדה. ולכן, בשם ס"ג (שקשור עם ענין הגאות⁷⁴, גאה גאה⁷⁵), הנה האות וא"ו, שמורה על השש מדות שבהם נברא העולם, היא במילוי אל"ף, שבו נרמז השינוי שנעשה מצד קו המדה. משא"כ בשם ע"ב, בחי' החכמה, הנה אע"פ שגם הוא נמשך בד' אותיות (יו"ד, ה"י ראשונה, וי"ו, וה"י אחרונה), והיינו, שגם בו ישנו כל סדר ההשתלשלות דלכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, הנה בכל ד' האותיות ישנו המילוי דאות יו"ד, שמורה על ענין האלקות כפי שהוא בגילוי.

ויובן ע"פ הידוע בנוגע להמשכת עילה ועלול, שאע"פ שמבואר באגה"ק⁷⁶ שכל ההמשכות בסדר השתלשלות (החל מבחי'

ענינים ע' רמח ואילך.
73) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תסט.

74) ראה גם המשך תרס"ו שבהערה 49: "לבוש גאות הוא בחי' שם ס"ג" (ושם, "דהיינו בחי' בינה שבמלכות. וכבוד מלך, שם ע"ב, בחי' חכמה במלכות". וראה לקמן בפנים).

75) בשלח טו, א. וראה תורת חיים בשלח קסא, ג.

76) ס"כ.

69) ראה זח"ג רג, ב. וראה ביאורה"ז לאדהאמ"צ בלק ריב, א ואילך. ולהצ"צ ח"ב ע' תקצג ואילך. אוה"ת שם ד"ה כי מראש צורים אראנו (ע' תתקד ואילך, שם ע' תתק"ז). ועוד.

70) בהבא לקמן — ראה ד"ה כי מראש צורים תערו"ג (המשך תערו"ב שם פקנ"ב ח"א ע' רצט [ח"ב ע' תו]).

71) ראה מאו"א אות מ סעיף כב.

72) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' קסד ואילך. ע' ער ואילך. אוה"ת

החכמה) הם בדרך עילה ועלול, הנה בהמשכת עילה ועלול גופא יש ב' אופנים, שזהו החילוק אם ההמשכה היא באופן שהעלול נעשה מהות אחר מהעילה, או שהעלול נשאר באותה המהות של העילה⁷⁷. וכידוע הדוגמא לזה, דהנה, מדות ממוחין הם בדרך עילה ועלול, שהרי לידת המדות היא ע"י ההתבוננות בשכל, כמבואר בתניא⁷⁸ שח"ב הם אב ואם המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו, כיון שע"י ההתבוננות שבמוח נמשכת מדת האהבה או הפכה כו'. וענין זה הוא בדרך עילה ועלול, ועד שישנם המדות כפי שכלולים בשכל, ומהם נמשך השכל שבמדות, ועד להמדות בפני עצמם. וישנו גם הענין דעילה ועלול כפי שהוא בנוגע להמשכת שכל הרב לשכל התלמיד, ששכל התלמיד כלול תחילה בשכל הרב, שהרי הרב משער את שכל התלמיד, ובהתאם לזה מצמצם ומגלה את שכלו, ולא כפי שהשכל הוא אצל הרב בפני עצמו. וכללות החילוק בין שני אופני עילה ועלול הנ"ל, שבעילה ועלול דשכל ומדות, נעשים המדות מהות אחר, ועד שבכמה ענינים ה"ז מהות הפכי, כידוע החילוק בין מוחין למדות⁷⁹, שמוחין הן לעצמו, ואינם בהתרגשות, משא"כ המדות הם דוקא לזולתו, ובהתרגשות דוקא. אמנם בעילה ועלול בשכל הרב ושכל התלמיד, הרי שניהם ענינם הו"ע השכל, והחילוק הוא רק שזה שכל קטן וזה שכל גדול, והיינו, שזהו שכל שנקרא בשם עלול בערך השכל של הרב שמשפיע לתלמיד שנקרא בשם עילה, אבל שניהם הם אותה המהות. ובדוגמת זה הוא החילוק שבין ההמשכה שמצד מדות דחכמה (מראש צורים אראנו) לגבי מדות דבינה, שההמשכה מבינה היא באופן שנעשה מהות אחר, כיון שנמשכת דרך קו המדה, והרי קו המדה הוא מודד ומגביל, עד שנעשה מהות אחר, שלכן נעשה מזה ענין שנקרא בשם טבע, שמדוד ומוגבל.

(ח) **וזהו** הוי' מלך גאות לבש לבש הוי' עוז וגו' אדיר במרום הוי', דאע"פ שהעולם נקבע ע"י בעל הבירה⁸⁰ באופן דחוקות שמים וארץ שמת"י¹⁵, מ"מ, הרי התורה היא בעה"ב בהטבע גופא, ועד שפועלת הענין דאותות ומופתים (ומזה נמשכים האותות ומופתים שבכל דור ודור ע"י צדיקים שבדור), והיינו, שגם כאשר נשאו נהרות קולם גו' אדירים

78) פ"ג.

79) ראה סה"מ עזרת ס"ע קסח ואילך. ובכ"מ.

80) לשון חז"ל — ב"ר רפל"ט.

77) ראה ד"ה כי מראש צורים אראנו

תערג (המשך תערג"ב שם פקמ"ט (ח"א ע' רצא [ח"ב ע' שצו]) ואילך). וראה גם שם פל"ט (ח"א ע' סו ואילך [ע' פה ואילך]).

משברי ים, יומשך הענין דאדיר במרום הוי', ויפעל גם למטה, כשנמצאים בין גוים, עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, במעמד ומצב של כבשה אחת בין שבעים אריות⁸¹, שיהי' אצלם ענין הנסים ואותות ומופתים, וכמ"ש²² כמופת הייתי לרבים, לפי שממשיכים מבחי' ואתה מחסי עוז²², למעלה (לא רק מבחי' מלך גאות לבש, אלא) גם מבחי' לבש הוי' עוז, שזהו רק לבוש, ואילו השורש דבנ"י הוא למעלה מזה, למעלה מכללות ענין קו המדה, וכנ"ל (ס"ה) שישראל מחברים תורה בקוב"ה, ואח"כ ממשיכים מלמעלה למטה, מבחי' מראש צורים עד למטה בעם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. וענין זה נמשך בכל דור ודור ובכל ענין וענין, שכל אחד מישראל (עליהם נאמר הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב) עוסק בעניני תורה ומצוות לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁸², ובאופן שאם צריך לעשות לו נס אזי עושים לו נס, ונעשה כמופת הייתי לרבים. ואז רואים שהוי' מלך גאות לבש, ופועלים שתכון תבל בל תמוט, ומגלים את הענין דאדיר במרום הוי'. וכל זה — לאורך ימים⁸³, שנמשך למטה באופן דלמען תאריכו ימים על האדמה⁸⁴, ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע הוי' לאבותיכם לתת להם⁸⁵, ועד ליום שכולו ארוך⁸⁶, שגם בתחלתו הוא ארוך (כמבואר בתו"א⁸⁷), בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

<p>(83) תהלים צג, ה. (84) עקב יא, ט. (85) שם, כא. (86) ראה קידושין לט, ב. לקו"ת במדבר ד, ג. (87) תולדות יח, סע"ד. ובכ"מ.</p>	<p>(81) פירוש חמש מגילות וכתובים לר' יוסף ב"ר דוד אבן יחייא (בולוניא, רח"צ) לתהלים קכא, ד (ובתנחומא (תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. ועוד): "זאבים"). (82) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.</p>
--	--

בס"ד. שיחת יום א' פ' פינחס, י"ג תמוז, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שכאשר מתאספים יחד בקשר למאורע שאירע עם מישור, ורוצים להזכיר זאת בזמן שלאח"ז (אפילו בקירוב זמן, ועאכו"כ לאחר ריבוי זמן, כו"כ שנים לאח"ז), כדי לצינו באופן מסויים — הנה הדרך הטובה ביותר למצוא במה מתבטאת הנקודה והעיקר של המאורע, היא, לשאול ולברר זאת אצל בעל המאורע, שעמו קרה הדבר, והוא בעצמו חווה אותו.

ובפרט כשמדובר אודות מאורע שרוב הענינים שבו אינם ידועים, כיון שאירעו במאסר, לפני הגאולה:

מה שאחרים יכולים לדעת — הרי זה רק מה שקרה לאחר היציאה מבית האסורים, שאז היו יכולים לבחון ולראות מה נעשה; וכמו"כ יכולים לדעת — במדה מסויימת — מה שאירע עד המאסר.

אבל מה שאירע במאסר גופא — הרי שם לא היו מאלו שחוגגים אח"כ את השחרור מן המאסר; שם היו אלו שגרמו את המאסר, ובמילא לא היתה אצלם שמחה מהגאולה, ומה גם שאינם נאמנים לספר מה שאירע במאסר. ולכן בהכרח להזקק (במדה גדולה ביותר) לסיפור של בעל המאסר שבעצמו ישב בבית-האסורים.

ובזה תלוי גם השמחה על הגאולה — כי, השמחה היא לפי ערך ומעין הצער מהענינים שאירעו במאסר, והרי דוקא בעת המאסר היתה האפשרות לידע בדיוק מה הם הסיבות שגרמו למאסר [משא"כ לפני"ז היתה יכולה להיות רק השערה בדבר, ורק בשעת המאסר (שאז היתה גם עיקר החקירה) וגם מפרטי המאסר — היו יכולים לדעת בדיוק יותר את הסיבות הפנימיות שגרמו למאסר], ולפי ערך זה יהי גודל השמחה בעת השחרור מהמאסר.

ובפרט שאפילו לאחר היציאה ממאסר לגאולה, הנה כיון שבימים וחדשים הראשונים לא הי' מעמד ומצב שהיו יכולים לספר ולפעול בחפשויות לפי ערך שהי' יכול להיות כמה זמן לאח"ז — הרי גדול יותר ההכרח להזקק ולסמוך בעיקר על הנקודות שהודגשו ע"י בעל השמחה והגאולה, שהוא גם בעל המאסר.

ובזה גופא יש חילוקי דרגות: הענינים והפרטים שסיפר וגילה מזמן

לזמן בנסיבות מיוחדות — יש להם שייכות לסיבה המיוחדת שבגללה סיפר זאת בזמן מסויים זה; משא"כ הענינים שכתב ב"מכתב כללי" בתור פני" כללית לכל בני" שרצו לשמוע ולידע אודות ענין הגאולה (שקשור עם ענין המאסר), וצוה לפרסם זאת בדפוס¹, כך, שגם הפירסום הוא באופן כללי — לא ע"י משלוח לאנשים פרטיים או לקבוצות כלליים, ואפילו לא לכלל ישראל בזמן מיוחד, בשנה שבה נכתב ונתפרסם המכתב, אלא באופן של דפוס² — הרי זה מורה שתוכן הדברים בביאור ענין מאורע זה, נוגע לכל השנים וכל האנשים שידעו אודות מאורע זה לאח"ז, עד סוף כל הדורות.

ולכן, זהו המקור הראשון והיסודי לבנות עליו מה צריך ללמוד מי"ב-י"ג תמוז — שהרי כל ענין שקורה לאדם, הנה אם הוא רק בעל שכל, הרי מבין שאין זה במקרה, אלא זהו דבר המכוון אליו ("דאָס מיינט מען אים"), וכתורת הבעש"ט³ שכל דבר שיהודי רואה או שומע, יש בו הוראה שלא ידע עד עתה, שיכול לנצל אותה בחייו האישיים בנוגע למחשבה דיבור ומעשה; ועאכו"כ ענין שמופיע במכתב שפונה לכל אחד ואחד, הרי בודאי מודגש שהמכוון הוא לכל אחד, שיפיק מזה ענין שנוגע אליו.

ב. במכתב זה, שכולל כמה פרטים וכמה נקודות — ההתחלה וההקדמה היא: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הק', שומרי מצווה", ומוסיף, "וגם את כל אשר בשם ישראל יכונה".

ובהקדם המדובר כמ"פ⁴ שבכלל צריך דיבורו של אדם להיות בדיוק, ועאכו"כ כתיבתו, שאז יש לו יותר זמן לחשוב. ובפרט כשמדובר אודות דיבור וכתיבה של נשיא בישראל, שמצוה לפרסם זאת בפירסום הכי גדול, הרי בודאי שכל ביטוי מבטא בדיוק את תוכן ומשמעות הדברים, שלא הי' יכול להתבטא בביטוי אחר.

ובנדרו"ד, בנוגע לסוג השלישי, שקוראו "בשם ישראל יכונה" — שבפשטות הכוונה בזה, שאע"פ שאינו נכלל בסוג הראשון של "מחבבי תורתנו הק'", וגם לא נכלל בסוג השני של "שומרי מצווה" (שגם לשונות

(3) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
(4) ראה גם שיחת י"ב תמוז תשל"א סל"א (ת"מ חס"א ע' 50). וש"נ.

(1) בקונטרס חג הגאולה יבייג תמוז תש"ח (הוספה א) — סה"מ תש"ח ע' 263 ואילך. ולאח"ז באג"ק שלו ח"ב ע' פ ואילך. וש"נ.

(2) ראה אג"ק שם ע' שפב.

אלו הם בדיוק), הרי כיון ששמו "ישראל", נגאל גם הוא ע"י הגאולה די"ב תמוז, להרגיש את עצמו משוחרר לעשות מה שמצפים ממנו בתור מי שנקרא בשם "ישראל" — צריך להבין:

הלשון הרגיל בלשון הקודש בנוגע ל"שם" הוא — "נקרא". ולכאורה ה' צריך לכתוב אשר בשם ישראל "יקרא"; וכאן מדייק וכותב (לא "בשם ישראל יקרא", אלא) "בשם ישראל יכונה"⁵?

ג. ויובן ע"פ המבואר בספרים שמפרשים דיוק וחילוק תיבות בלשון-קודש שלכאורה תוכנם שוה, אלא כיון שזהו ביטוי שונה, מוכרח להיות איזה חילוק — שהלשון "יקרא", "נקרא", מורה על שם שהוא בגלוי, והיינו, שהענין או האדם הנקרא בשם זה הוא באופן המתאים לשם זה, שזהו שם שמבטא את אורח-חיי ורצון הנהגתו בחיי היום-יום, או עכ"פ לעיתים תכופות; ואילו הלשון "יכונה", כינוי, מורה שזהו שם נסתר, והיינו, שאין זה שמו האמיתי, אלא זהו שם שתורגם משמו האמיתי לשפה זרה (ובהתאם לכך הם גם חילוקי הדינים מתי צריך לכתוב "דמיתקרי" או "המכונה").

וכיון שכל הענינים למטה נלקחים מלמעלה, וכולם נבראו ע"י הקב"ה, ובמילא צריך ענין זה להשתקף גם באלקות — הנה גם בשמות האלקיים, שמותיו של הקב"ה, יש שמות שבהם נקרא, ויש שמות ש(אף שנקרא בהם הרי) הם באופן של כינוי:

מבואר בספרי קבלה⁶ ש"כנוי" בגימטריא "אלקים", ואילו שם המיוחד, שם העצם ושם המפורש הוא שם הוי"ו⁸ — י"ה ו"ה.

והענין בזה — כאמור לעיל שכינוי ("יכונה") מורה שאין זה דרכו וחייו האמיתיים, אלא רק מה שתורגם בשפה אחרת, ועד"ז בנוגע להקב"ה, כביכול ולהבדיל, שלהיותו תכלית הפשיטות, "ה' אחד"⁹, הנה כל שמותיו קדושים הם בלשון יחיד, מלבד שם "אלקים" שהוא (וכן

לתניא ע' נב, ולזח"ב ע' קנח. אג"ק ע' רנד. ועוד.

(8) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב. הל' ע"ז פ"ב ה"ז ובכס"מ שם. הל' נשיאת כפים פי"ד ה"י. מו"נ ח"א פס"א ואילך. פרדס שי"ט בתחלתו. עיקרים מ"ב פכ"ח.

(9) ואתחנן ו, ד. ועוד.

(5) ראה גם שיחת י"ב תמוז דאשתקד סל"ג (תו"מ חס"ד ס"ע 418). שם חס"ז ס"ע 424 ואילך. וש"נ.

(6) ראה שו"ע אה"ע סקב"ט סט"ז ובנ"כ. וראה גם מכתב ג' תמוז שנה זו (אג"ק חכ"ז ע' תלח) הערה 1. וש"נ.

(7) מלכ"ס-א כ, ב. תקו"ז בהקדמה (טו), סע"א). תכ"ב בתחלתו. תכ"ו (עא, ב). וראה מאו"א מע' כנוי. הובא בלקוטי לוי"צ הערות

התוארים המתלווים אליו הם) בלשון רבים¹⁰, שזה מורה שהוא אמנם שם שמבטא ענין האלקות, אבל כפי שאלקות "מכוסה" ו"מתורגם" בעולם, כך, שכאשר מסתכלים בעולם לא רואים ענין של אחדות, כי אם ריבוי ענינים, אלא כיון שיודעים שהכל נברא ע"י הקב"ה, רואים בהריבוי את הכח והיכולת של הקב"ה, שלכן נקרא (לא בלשון יחיד, אלא) בלשון רבים, "אלקים", כמבואר להלכה בטור ושולחן-ערוך¹¹ בנוגע לפירוש המילות של הברכות, ש"אלקים" פירושו "בעל היכולת ובעל הכחות כולם".

ד. ועפ"ז מובן גם דיוק לשון בעל השמחה והגאולה במכתבו — שאינו כותב "בשם ישראל יקרא", אלא "בשם ישראל יכונה":

כוונתו היא ליהודי כזה שכאשר באים אליו ואומרים לו: דע לך שאתה יהודי, "ישראל", אזי אומר שזהו רק כינוי, ואין זה שמו האמיתי; שמו האמיתי הוא: "אמריקאי", "גרמני" או "צרפתי", אלא כיון שנולד לאב ואם יהודים, יש לו גם שם "ישראל" בתור שם לוואי ("א צוגעטשעפעטן נאָמען") שהוא כינוי בלבד. כשחושב על עצמו — אינו חושב אודות "ישראל", כי אם אודות שייכותו למדינה שבה דר — ארצות הברית ועד"ז שאר המדינות, אלא שמאמין ויודע שיש לו שייכות ל"ישראל", ולכן "בשם ישראל יכונה", באופן של כינוי.

וכאשר הוא אדם גדול ביותר, מוסיף לטעון, שהגדלות שלו מתבטאת בכך שכבר גדל ויצא ("אָרויסגעוואַקסן") ממדידות והגבלות, כך, שאינו שייך כלל לעם מסויים, אלא הוא "איש (אזרח) העולם הגדול" (בלשון המדינה: "קאָסמאָפּאָליט", "אָן אַלגעמיינער", "אָ סטיזען פון דער יוניווערס"); איך שייך להגביל אותו שהוא קשור לעם מסויים, ככל שיהי' טוב וגדול — בעמדו למעלה מחלוקות אלו?! ...

וכשיש לו יצר-הרע גדול ביותר — מסביר לו שזהו מצד צדק ויושר: אם יחשיב את עצמו ששייך לעם מסויים — אזי התועלת והטובה של עם זה צריכה להיות קרובה אליו יותר משל שאר העמים, בלשון חז"ל: "עניי עירך קודמין"¹², או "אדם קרוב אצל עצמו"¹³; אבל כיון שיש לו שכל טוב ולב טוב — שוים אצלו כל בני האדם מכל העמים, ושייכותו היא לכולם בשווה.

10) ראה גם פרש"י וירא כ, יג. וישלח
 12) ב"מ עא, א.
 13) יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
 לה, ז.
 11) אר"ח ס"ה.

ואפילו אם זה העם שגידל וחינך אותו והביאו להיות אדם מבוגר ששייך כבר לענין הבחירה, לבחור דרך ושיטה בחיים, השקפת עולם, ולהסביר ולהציע לכל אלו שבסביבתו להתנהג כמותו, כך, שמצד רגש הצדק והיושר צריך לכל לראש לפרוע את החוב לאלו שגידלוהו וחינכוהו והביאו אותו למצב שעומד בו עתה — הרי כיון שיש לו יצה"ר גדול ביותר, אזי הופך את כל החשבון ומסביר, שלא ראוי לו להיות "פּאַנאַטיק" ולהביע אימון בעם שלו, אלא כל בני האדם מכל גזע ועם צריכים להיות אצלו באותו מעמד ומצב, מבלי להיות חייב לאחד יותר מאשר לחבירו.

אלא מאי, הוא לוקח בחשבון שגם עם ישראל אינו גרוע יותר ח"ו משאר העמים, ובמילא, כיון שנולד יהודי (שהרי לא שאלו אותו היכן, כיצד ואצל מי להוולד...), אזי מרגיש, שכשמדובר אודות "כינוי", שם לוואי ומתורגם, עליו להניח שיקראוהו בשם "ישראל".

ועל זה אומרים, שצריך לדעת, שענין הגאולה די"ב תמוז נוגע לא רק לאלו שיש להם שייכות כל-שהיא עכ"פ ליהדות, אלא אפילו אלו ש"בשם ישראל" רק "יכונה", שכשאומרים לו שרוצים לקרותו רק "ישראל", אומר מיד שזהו רק שם כינוי, כיון שאינו שייך במיוחד לעם זה — גם אותם הוציאו מהמאסר ומההגבלות שבהם נמצאים.

הגבלות אלו הן אמנם גדולות וחזקות יותר, וקשה יותר להתמודד עמהן — דכיון שטוענים, כאמור, שמצד צדק ויושר אסור לומר שעם מסויים קרוב אליו יותר מאשר עם אחר, הרי כשמלבישים ענין מסויים ב"לבוש" של צדק ויושר, אזי קשה יותר להתמודד ולהראות לו שזה שקר וזיוף; אבל אעפ"כ פעלה הגאולה די"ב תמוז להוציא ולגאול גם את אלו ש"בשם ישראל יכונה".

וזוהי אחת הנקודות העיקריות — שצריך לידע שגם מי ש"בשם ישראל יכונה" אינו יכול לעמוד מן הצד ולומר שזוהי "שמחה" ו"חתונה" אצל אחיו¹⁴ או בן-דודו, אלא אותו בעצמו גאלו מה"גלות" ו"בית האסורים" שלו.

ה. ועוד ענין בזה:

כדי לפעול ענין של גאולה (לא רק בנוגע לעצמו, אלא) גם בנוגע לכל הסביבה — יש לבטל את המחיצה שמבדלת בין "מחבבי תורה", "שומרי מצוה" ו"כל אשר בשם ישראל יכונה", וכל הסוגים שביניהם,

(14) ראה גם ת"מ חס"ב ע' 125 הערה 12. וש"נ.

— כשם שי"ב"ג תמוז איחד את כולם בכך שמותר ליהודים ללמוד תורה ולקיים מצוות באופן של הרחבה, ללא הפרעות, ולחנך כך את ילדיהם, ולכן שמחים כולם יחד באותה התוועדות, שזה גופא הו"ע של גאולה מהמחיצות שמבדילות בין בנ"י, ומזה רואים שברצון הטוב יכולים לבטלם —

עי"ז שכל אחד מסוגים אלו יתעלה לדרגא נעלית יותר מכמו שהי' לפני הגאולה, כך, שזה ש"בשם ישראל יכונה" יתעלה לסוג ש"בשם ישראל יקרא", ולאח"ז — לסוג היותר נעלה ד"שומרי מצוה", ועד לסוג הכי נעלה ד"מחבבי תורה".

[וענין זה נעשה גם הכנה וכלי לבטל את המחיצות שישנן בין היצ"ט ליצה"ר; והרי מובן מאליו שהיצ"ט אינו יכול להיות יצה"ר ח"ו, דכיון שקשור עם הקב"ה שהוא באופן ד"לא שניתי"15, אי אפשר לשנותו, משא"כ בנוגע ליצה"ר, יש ברירה לפעול הענין ד"בכל לבכך"16 — "בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע"17].

ואז נעשים "כולנו כאחד"18 — שכל בנ"י מאוחדים באחדות אמיתית, עי"ז שמתאחדים כולם עם "תורה אחת לכולנה"19, שניתנה "מרועה אחד אל אחד"20, שאף שנקרא בשם "אלקים", כיון שמתפשט בכל ריבוי הדברים שברא, הרי אמיתתו ושם העצם שלו הוא "הוי", לשון יחיד (כנ"ל ס"ג), ולמעלה יותר מענין של יחידות — אחדות, עד לאחדות הפשוטה,

וכאשר ישראל, שהם "גוי אחד בארץ"21, מתאחדים עם "תורה אחת", ועי"ז עם "ה' אחד" — אזי נעשים "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"22,

ויוצאים מהגלות (כל אחד מישראל מוציא את עצמו, והקב"ה מוציא את כל בנ"י) אל הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

ו. במכתב הנ"ל — שבו מורה לכל אחד כיצד צריך ללמוד ולנצל

19) ראה תניא רפמ"ד. ספמ"ו. ובכ"מ.

20) חגיגה ג, ריש ע"ב.

21) שמואל"ב ז, כג. ועוד.

22) ראה זח"ג עג, א.

15) מלאכי ג, ו.

16) ואתחנן ו, ה.

17) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

18) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת

העמידה. וראה תניא פל"ב.

את ענינו של י"ב-י"ג תמוז, בנוגע לעצמו, מתוך התאחדות עם כל "מחבבי תורה", "שומרי מצוה", ועד "כל אשר בשם ישראל יכונה", להתעסק עם כל אחד מהם, מבלי הבט מאיזה חוג, ולעזור בכל המצטרך להם, "בסבר פנים יפות" (כלשון השו"ע²³ בנוגע לאופן הסיוע לזולת), ו"בשמחה ובטוב לבב" (כהלשון בזה²⁴ בנוגע לכל הענינים שעושים בשליחותו של הקב"ה) — פונה בעל הגאולה לכל אחד מישראל (כנ"ל ס"א), הן אנשים והן נשים;

אמנם, יש כאלו שלהם קל יותר לפעול על עצמם, ויש כאלו שלהם קשה יותר לפעול על עצמם; ואעפ"כ, כיון שהמכתב פונה גם אליהם, הרי זה סימן שאם רק ירצו באמת²⁵, ויתייגעו על זה (כמארז"ל²⁶ "יגעת ומצאת"), בודאי יוכלו למלא זאת, לפי שגם להם נגע הענין של י"ב-י"ג תמוז.

אבל כיון שנוגע גם ענין הזמן, שצריך לפעול זאת בהקדם האפשרי — הרי מובן, שאלו שלהם קל יותר לפעול זאת, מוטלת עליהם התחייבות גדולה יותר וזכות גדולה יותר, להתמסר לשליחות ועבודה זו ביתר שאת וביתר עוז, ויפה שעה אחת קודם, במרץ הכי גדול ובזריזות הכי גדולה.

ז. ובהקדמה²⁷:

ככל שאדם מבוגר יותר — הורגל כבר לקו מחשבה באופן מסויים, והשקפת עולם מסויימת, וכבר נשתרש בסביבה מסויימת ובהנהגה מסויימת;

וככל שאדם צעיר יותר — לא הורגל כ"כ באופן הנהגתו, שעדיין לא נהג בה "מאה פעמים", ועד"ז בנוגע לקו המחשבה וכו', ולכן קל לו יותר לצאת מהמדידות וההגבלות של קו המחשבה שהיתה אצלו לפני

עיקר התפקיד ושליחות שיש לאדם — ויהודי בפרט — בעולם, לעשות דירה לו ית' בתחתונים, שהעולם יהי' מתאים לכך שהקב"ה קוראו "גני", גנו של הקב"ה, שבו הולך לטייל, כביכול, לשם תענוג, כמדובר בארוכה בהודמנות קודמת (שיחת יו"ד שבת שנה זו ס"ב ואילך — תו"מ חס"ז ס"ע 117 ואילך).
26 מגילה ו, ריש ע"ב.

27 בהבא לקמן — ראה גם שיחת י"ב תמוז תשי"ד סל"ט ואילך (תו"מ ח"ב ע' 110 ואילך).

23 יו"ד סרמ"ט ס"ג. סי"ב.
24 תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב בסופן.
25 כלשון הידוע בסיפור הבעש"ט*, וכמוזכר לעיל (ס"א) שהבעש"ט הורה שמכל ענין צריך ללמוד דבר-מה, ולא רק בנוגע לדבר טפל, אלא בנוגע לעבודת ה', שזהו

(* כנראה הכוונה ללשון ש"יכול אבל אינו רוצה) — ראה שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז ס"ב (לעיל ע' 16). וש"נ (המור"ל).

י"ב-י"ג תמוז, ולהעמיד את עצמו ולפעול ב"רוח" הלימוד וההוראה של י"ב-י"ג תמוז — כיון שהוא צעיר יותר, ולא השתרש בהשקפת עולם שלפי מוכרחים להיות מחיצות חילוקים ודרגות והנהגות מסוימות וכו' וכו'.

ולכן: אע"פ שההוראה והשליחות מהמכתב כללי של י"ב-י"ג תמוז אמורה בודאי לכל אחד ואחת (כנ"ל) — יש בזה קריאה מיוחדת וזירוז מיוחד לכל אחד שהוא צעיר בשנה מהשכן והקרוב שלו, שצריך לפעול בזה יותר ממה שעושה השכן והקרוב.

ח. ובפשטות — הנה הסוג הכללי בזה הוא הנוער:

אע"פ שהנוער כבר מתחנך ונמצא (לא במדבר... אלא) בסביבה מסוימת, הרי כיון שעדיין אינם מנהלים אורח חיים באופן עצמאי לגמרי, מבלי להיות תלויים באחרים, אלא הם נמצאים בזמן ותהליך של התפתחות, הרי זה כמשל העץ — "האדם עץ השדה"²⁸ — שכל שהוא צעיר יותר, נקל יותר להטותו לכיוון הרצוי ולענינים מבורכים.

ולכן, מוטלת על הנוער שליחות מיוחדת, לפעול כמה פעמים ככה, וביתר שאת וביתר עוז, ויפה שעה אחת קודם — לחזר בין בני"ו ו"להרעיש" ("שטורעמען") שכל אחד מהם, אפילו אלו ש"בשם ישראל יכונה", צריכים סוכ"ס להתעלות ולהעמיק ביהדות, עד שיהיו "שומרי מצוה", ו"מחבבי תורתנו הקי"; ומבלי הבט על מעמדם ומצבם בעבר, לפני י"ב-י"ג תמוז, הנה מימים אלו, מכאן ולהבא, יראו דוגמא חי' בחייהם האישיים להתנהג כפי שיהודי צריך להתנהג.

וכאשר ידברו בענין זה בדברים היוצאים מן הלב, יחד עם הוראת דוגמא חי', ומתוך חיות והתלהבות ("שטורעם") של נוער — הרי זה בודאי יעורר וילהיב את בני"ו בכל מקום, לפעול על כל אחד — אפילו על מי שכבר נמצא בחוג היותר נעלה, שהרי כל עניני טוב וקדושה אין להם הגבלה ושיעור למעלה, דכיון שהם קשורים עם הקב"ה שהוא אין-סופי, יכולה להיות בהם הליכה עד אין-סוף, ובלשון הגמרא²⁹: "אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר³⁰ ילכו מחיל אל חיל"; ועאכו"כ בנוגע לאלו שלא אווזים עדיין בסוג היותר נעלה.

וכאשר יעסקו בזה עם החיות וההתלהבות של הנוער — יהי' זה

(30) תהלים פד, ח.

(28) פ' שופטים כ, יט.
(29) ברכות ומו"ק בסופן.

באופן ש"נערים פני זקנים ילבינו"³¹, היינו, שיביישו את הפעולות שהמבוגרים יעשו בכיוון זה; אבל על זה ישנה ההבטחה "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו"³², כך, שהזקנים לא יתקנאו בהם, אלא יהי' הענין ד"קנאת סופרים תרבה חכמה"³³ — שהנוער ימשכו עמהם גם את המבוגרים, כדי שכולם ביחד "ירעישו" את כל אחד מישראל "מנער ועד זקן"³⁴, "מקטן ועד גדול"³⁵, הן אנשים והן נשים.

וכך יעמידו "צבאות השם"³⁶ — לעשות מכל אחד מישראל "יוצא צבא בישראל"³⁷, "חיל" של הקב"ה שיוצא לכבוש את העולם, "לתקן עולם במלכות שדי"³⁸, לפעול שהעולם יהי' באופן שיהי' ניכר בו ממשלתו של הקב"ה.

וכאמור — יעשו זאת בשמחה ובטוב לבב, ובזריזות הכי גדולה, ואז — "מיד הן נגאלין" (בלשון הרמב"ם³⁹) בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקויים היעוד⁴⁰ "אז אהפוך אל עמים גו' כולם גו' לעבדו שכם אחד", ובקרב ממש.

* * *

ט. כאמור לעיל בנוגע למעלות של ה"נוער" — לכל לראש אלו שהם צעירים בפשטות, במספר השנים — שלא הורגלו למדידות והגבלות של חיי יום-יום, בגלל היותם עדיין צעירים בשנים; ומעלה שני' — שיש להם את כל המרץ שעדיין לא נוצל ובוזבוז בעניני החיים שבעולם; ומעלה שלישית שאולי עולה על כולנה — שעדיין לא הורגלו לענין של "פשרה".

ובהקדמה — שישנם הסבורים ש"פשרה" היא דבר שאי אפשר להתקיים בלעדיו, ולאחרי שעושים זאת פעם פעמיים ושלוש, הרי זה באופן שלאחרי ש"עבר ושנה" — "הותרה לו", או עכ"פ "נעשית לו כהיתר"⁴¹.

ובזה גופא — יש פשרות שנכפו עליו, ויש פשרות שכפה על עצמו... ולאחרי שחי בדרך זו משך זמן, התרגל ש"פשרה" אינה דבר

(37) במדבר א, ג. ועוד.	(31) סוטה בסופה. וראה גם תו"מ חס"ח
(38) נוסח התפלה "ועל כן נקוה".	ע' 399. וש"נ.
(39) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.	(32) סנהדרין קה, ב.
(40) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים ספי"א.	(33) ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א.
(41) יומא פו, ב. וש"נ.	(34) וירא יט, ד. ועוד.
	(35) שם, יא. ועוד.
	(36) בא יב, מא. ועוד.

נורא ("ניט אַזאָ גוואַלד"), ואולי אין צורך להתבייש בכך, ובכל אופן — ביכלתו לחיות עם "פשרה".

אך לאמיתו של דבר⁴² — "פשרה" היא היפך האמת!

ואין זה באופן ש"פשרה" אינה האמת, ושקר הוא היפך האמת; כשם ששקר הוא היפך האמת, כך גם פשרה היא היפך האמת, כי, אמת יש רק אחת, וכל ענין של סטי' על ימין או על שמאל, אינו אמת, אלא היפך האמת. — פשרה יכולה להיות "למחצה לשליש ולרביע"; וכן שקר יכול להיות שקר גדול קטן או בינוני וכו'; משא"כ אמת — יש רק אחת ויחידה, ובמילא, כל דבר שאינו אמת, הנה גם אם זוהי פשרה — הרי זה כבר ענין שהוא היפך האמת.

וגם כשטוען שבענין מסויים הי' מוכרח לעשות פשרה, כיון שהקב"ה ברא אותו "בארץ", בארץ הלזו הגשמית והחומרית, ו"אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"⁴³ — דורשים ממנו שידע שזהו ענין של "חטא" ("יחטא"), ולא יחשוב שזוהי פשרה ולא חטא, ועד שיכול לטעות שאפילו פשרה לא היתה כאן אלא ענין של מצוה! ...

הן אמת שזהו עולם שקשה להיות בו במעמד ומצב ד"צדיק .. (ש)לא יחטא", אבל מה שתובעים ממנו — שלא יכפור האמת, לא כלפי עצמו ולא כלפי אחרים, כך, שכאשר שואלים אותו מה עשה — ישיב, שלא הי' זה ענין של מצוה, ענין של פשרה; זה הי' ענין של חטא.

אבל, בטבע בני אדם, כיון ש"אדם קרוב אצל עצמו"¹³, הנה כאשר "יחטא" פעם אחת, ו"יחטא" פעם שני', ועד"ז בנוגע לפשרה, שחסר באמת שבדבר — אזי נדמה לו ורוצה להשלות את עצמו ש"נעשית לו כהיתר" (בכ"ף הדמיון) עכ"פ, וזוהי פתיחת הדרך שלאח"ז יהי' באופן ש"הותרה לו" (ללא כ"ף-הדמיון).

ולכן, קל יותר להזהר מזה — לאלו שעדיין לא היו מוכרחים בפשרות [ואז להחזיק חשבון שפשרה הו"ע של חטא], ועאכו"כ לא פשרה שכפה על עצמו.

וזוהי המעלה של צעירים בשנים, שפחות התעסקו עם העולם, והיו יכולים יותר לעמוד בתקפם על השקפת עולמם, ע"פ האמת לאמיתתה — שנקל להם יותר אופן ההנהגה האמורה לעיל, לקבל את האמת בתור

(43) קהלת ז, כ.

(42) ראה גם שיחת י"ג תמוז תשט"ו ס"ח (תו"מ חיי"ד ע' 188).

"קו השני", בתור מורה־דרך בחייו היום־יומיים, ולהרעיש בסביבתו שכולם יתנהגו כך.

וזוהי המעלה השלישית והעיקרית של הנוער — שעדיין לא הורגלו שיכולים לחיות עם פשרה, אע"פ שיודע בעצמו שאין זה האמת.

י. ויש להעיר בתור מאמר המוסגר:

אין זה סתירה כלל לדין בחושן־משפט⁴⁴ בנוגע לדין־תורה, שיש להשתדל לערוך פשרה במקום ענין של דין וכו' (ככל הפרטים שבזה) — כי, ה"פשרה" שאודותה מדובר בחושן־משפט היא בנוגע לענין שתלוי בשני צדדים, וכאשר שניהם מסכימים לערוך פשרה ביניהם (במקום לפסוק כפי המתחייב ע"פ דין באמת לאמיתתו), נעשית פשרה זו פסק־דין אמיתי באמת לאמיתתו ע"פ תורת אמת.

משא"כ בנוגע לפשרות בענינים של צדק ויושר וכו', שאודותם דובר לעיל.

יא. אמנם, בענין זה לא נוגע כ"כ מספר שנותיו בפועל כפי שנרשם ב"תעודת־הזהות" או ב"פאספארט"⁴⁵; נוגע כאן עד כמה יש לו כח ומרץ, ועד כמה הוא מוכן לעמוד בתוקף ולהלחם עבור השקפת עולם אמיתית — שהאמת תשלוט בעולם, החל מחייו וחי האנשים שנמצאים תחת השפעתו.

ובמכ"ש ממדת פורעניות — כמדובר כמ"פ⁴⁶ אודות הסגנון של בעל השמחה והגאולה, שכשהי' מדבר אודות הצורך ללמוד יהדות עם ילדים, הי' מוסיף מיד, שאין כוונתו דוקא ל"ילדים" מצד זה שלא מזמן נולדו, אלא כוונתו ל"ילדים" ביהדות, לפי שזוה עתה התחילו לידע משהו אודות יהדות;

ואם אדם מבוגר יכול להיות בסוג של "ילד" בנוגע לדברים טובים — הרי "מרובה מדה טובה"⁴⁷, בנוגע למלחמה עבור האמת (ללא פשרות) בכל המרץ והחיות, שבודאי לא נוגע לפני כמה שנים נולד, אלא נוגע ה"שטורעם" והכח וההתמסרות אל האמת.

ועפ"ז מובן שכל האמור לעיל בנוגע לתפקיד המיוחד של הנוער, הרי זה מתחיל מאלו שהם צעירים בכל המובנים, אבל בזה נכללים גם

ע' 83. וש"נ.

(44) סי"ב.

(46) ראה גם תו"מ חל"ג ע' 198. וש"נ.

(45) ראה גם שיחת י"ב תמוז תשי"ד

(47) יומא עו, א. וש"נ.

סל"ט (תו"מ ח"י"ב ע' 111). שם חס"ח ריש

אלו שהם "צעירים" בענינים העיקריים והתנאים העיקריים הדרושים למילוי שליחות זו — כאמור — שאינו מאפשר שירמו אותו ע"י "פשרה", אלא הוא תובע ו"מרעיש" אודות האמת, ועושה זאת עם כל החיות והמרץ של צעיר, שאז יש לזה השפעה גדולה יותר שלא בערך.

יב. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

חשבתי לאחרי השיחה הקודמת, שתוכן הדברים "ידליק" מיד את הצעירים, ובמילא יתבטא הדבר בהניגון שלהם וגם בהפעולה שלהם. אבל לדאבוני, כנראה נכלל זה בין כל הדברים הנאמרים, שלאח"ז יחזרו עליהם וירשמו אותם ויחליטו על איזה אצטבא להניח אותם... מבלי להתבונן בכך שמדברים אל הנוער, ולכל לראש — לאלו שנמצאים כאן. וכאמור — לא רק לאלו שהם צעירים בשנים גשמיים, אלא בעיקר — לאלו שהם "צעירים" בנוגע למרץ הדרוש כדי למלא את השליחות לעשות מהעולם "גן" ו"דירה" לו ית', ולעשות זאת מתוך מלחמה עבור האמת, וביטול כל מיני פשרות וכו'.

ואז הולכים עם האמת דתורת אמת בדרך האמת — אל הגאולה האמיתית, ובקרוב ממש.

* * *

יג. דובר כמ"פ בנוגע לענין של הוראה, שמצד טבע בני אדם, הנה ככל שידברו באריכות בביאור והסברה בכל הטעמים, הרי כדי שיבואו הדברים בפועל, צריך ליתן גם דוגמא בנוגע לפועל ממש, או בלשון החסידות: ה"בכ"ן של הענין, שזוהי ה"בחינה" אודות הענין המדובר, ואם הדברים פעלו פעולתם ואכן באו בפועל.

ובנוגע לעניננו — יכולים לחפש כמה ענינים של פועל בהמשך להמדובר לעיל; אבל, מה ש"קרוב קרוב יותר" וברור יותר ששייך ל"ב"י"ג תמוז — יש למצוא בדבריו של בעל השמחה והגאולה (כנ"ל ס"א), ובפרט בדברים שדיבר בהתוועדות של י"ב"י"ג תמוז.

ויש להתעכב במיוחד על הדברים שנאמרו בהתוועדות י"ב"י"ג תמוז תש"ב, לפני שלוש שנה ("ויהי בשלושים שנה"⁴⁸), כפי שכבר נדפס, ובזה גופא (שהרי גם אז דובר אודות כמה ענינים, וביניהם) — מה שסיפר אודות שנת תרפ"ב, לפני יובל (חמישים) שנים.

(48) יחזקאל, א, א. וראה שיחת י"ב תמוז תשי"ז בתחלתה (ת"מ ח"כ ע' 108 ואל"ך). וש"נ.

יד. ובהקדים — שמדובר אודות התקופה של התחלת הנשיאות, שהתחילה בשנת תר"פ [ועדיין לא עברו שנתיים ("קאָרגע צוויי יאָר"), כיון שמאורע זה אירע כנראה קרוב להתחלת תרפ"ב], והי' אז מצב של "עת צרה היא ליעקב"⁴⁹ — שהתחילו הגזירות בנוגע ליהדות, לימוד התורה וקיום המצוות במדינה ההיא, וחששו שהגזירות יפחידו את המתעסקים בהפצת היהדות בכלל, ובמיוחד ובפרט — בעניני חינוך הדור הצעיר, שענין זה הי' נוגע ביותר — כיון שהמצב הי' באופן שברחוב לא היו יכולים לראות יהדות, ולכן הי' הכרח בהחינוך בבית וב"חדרים" באופן שיחליף גם את החינוך שקיבלו בדור שלפנ"ז מהרחוב בעיירה היהודית, שבעצם היציאה לרחוב פגשו כבר בעניני יהדות, משא"כ בשנת תרפ"ב כשהתחילו הגזירות, שאז היתה הגזירה בכל התוקף, ועדיין לא הי' הנסיון כיצד להתמודד עמה.

ובכן: בהתוועדות י"ב-י"ג תמוז בארצות-הברית לפני שלושים שנה סיפר בעל השמחה והגאולה אודות המאורע שהי' בשנת תרפ"ב (לפני יובל שנים מהיום), שכאשר נודע אודות תוקף הגזירות, והיו צריכים לנקוט אמצעים חזקים ביותר להתגבר על זה, ולא היו יכולים לעשות זאת ברחוב, בריש גלי, כיון שהיתה סכנת-נפשות ממש,

— ולא שפחדו כ"כ מהסכנת-נפשות, אלא שהי' זה ללא תועלת, כי, אם היו עושים זאת ברחוב, היו מסלקים מיד את אלו שהיו יכולים לפעול בחינוך ליהדות ובכל עניני יהדות —

התאספו אז — כפי שסיפר בשיחתו — עוד תשעה אברכים, והוא, בעל השמחה והגאולה, הי' העשירי, וכרתו ברית ביניהם שלא להתיירא מפני הגזירות והקשיים עם כל הענינים הקשורים בזה, ויתמסרו לעבודה של הפצת היהדות באופן דהולך ומוסיף (כפי שנדפס בארוכה בשיחה בספר השיחות תש"ב⁵⁰).

טו. והנה, בכלל לא הי' הסדר של בעל השמחה והגאולה לדבר ענינים שאינם שייכים לענין של פועל, ועאכו"כ לדבר ענינים בשבח עצמו — אא"כ הי' מוכרח בזה, כדי שתהי' מזה הוראה בנוגע לפועל עבור הזולת, שבשביל זה וויתר על הנהגתו וכו' ודיבר בשבח עצמו, ובלבד שתהי' מזה תועלת לזולת.

ולכאורה: מהי ההוראה מכל סיפור זה — בה בשעה שהקב"ה עזר

(50) ס"ע 154. וראה גם תו"מ ח"ג ע'

(49) ירמי' ל, ז.

156. וש"נ.

והצליח ואיפשר לחיות בארצות הרווחה במעמד ומצב של חירות, ויכולים לעסוק בעניני יהדות באופן דמוסיף והולך, ללא צורך במס"נ בפועל, כיון שאין גזירות וקשיים כמו בזמן ההוא, ועאכו"כ שאין צורך להתאסף בחשאי ולהתקשר ביחד באופן של כריתת ברית שלא להתפעל משום דבר ולעסוק בהפצת היהדות, כך, שלכאורה הרי זה נשאר רק סיפור יפה שאירע "לימים ראשונים"⁵¹, לפני חמישים שנה! ?

ומזה גופא מוכח שיש בסיפור זה הוראה שכל אחד יכול להשתמש בה בנוגע לעצמו.

טז. ובהקדמת המאמר של רבינו הזקן (מאמר קצר שכבר נדפס⁵²) שבו מבאר דיוק הלשון "מסירת נפש":

לכאורה ה" צריך להיות הלשון מסירת הגוף, מסירת חייו, ומהו הלשון "מסירת נפש" ?

ומבאר בזה רבינו הזקן (ובתוספת ביאור שיש לומר בדרך אפשר), שבעיקר נוגע מסירת הרצון,

— שזהו ענין ה"נפש", שפירושו בלשון הקודש הוא (גם) רצון, כמו "אין נפשי אל העם הזה"⁵³, שפירושו אין רצוני, ועד"ז בכ"מ בכתבי קודש דתנ"ך שנאמר "נפש" או "נפשי" ("לא נשא לשוא נפשי"⁵⁴ וכיו"ב), פירושו גם ענין הרצון —

כי, בשעה שמוסר רצונו כדי למלא שליחות מסויימת וענין מסויים, כך שאין לו רצון משלו; צריך רק לומר לו מה לעשות, ואז עושה זאת באותה חיות כאילו ה" זה הרצון שלו — אזי באים בדרך ממילא כל שאר הענינים, שאינו מתפעל מדברים המצירים ומעיקים, ענינים של קשיים עד לתכלית הקושי, ועד שאינו נרתע אפילו ממסירת הגוף — שזהו הענין של "מסירת נפש" כפירוש העולם, למסור נפשו על קידוש השם וכיו"ב.

יז. וזוהי ההוראה מענין ה"מסירת נפש" — לפי פירוש רבינו הזקן שענינה מסירת הרצון — ששייכת גם בזמן הזה:

בשעה שבאים ליהודי ואומרים לו: שמע נא! עזוב את כל ענייך, ומסור את רצונך במסירה אמיתית (להניח לגמרי את הרצונות האישיים,

תשכ"ח סי"ב (תו"מ חנ"ג ע' 205). וש"נ.
53) ירמי' טו, א ובפרש"י. וראה גם תו"מ
ח"ב ע' 72 הערה 35. וש"נ.
54) תהלים כד, ד.

51) לשון הכתוב — ואתחנן ד, לב.
52) בונה ירושלים סע"א. ולאח"ז
במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקן. וראה גם
מכתב יום שלישי ט"ו תמוז שנה זו (אג"ק
חכ"ז ריש ע' תנו) ובהערות. שיחת י"ב תמוז

ולהתמסר לגמרי) לעבודה של הפצת היהדות, כפי שדרש בעל השמחה והגאולה די"ב-י"ג תמוז ומסר נפשו על זה בפועל כפשוטו — הרי זה אחד הדברים הכי קשים לפעול!

וטעם הדבר — כיון שיש לו מיד כל מיני הסברות: הוא צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות בעצמו, ובשביל זה צריך לעסוק בפרנסתו הרוחנית או בפרנסתו הגשמית וכיו"ב;

ואם יצטרך להתעסק עם הזולת — הרי כיון שבאותה שעה לא יוכל להתעסק בלימוד סוגיא עמוקה לעצמו, או בקיום מצוות התלויות בו, מצוה פרטית שלו, או בענין ששייך לבני ביתו, כיון שאינו יכול לעשות שני הדברים בבת אחת, הנה מטבע האדם, שרוצה להתעסק עם עצמו ובני ביתו; ורק לאחריו כן, כשישאר לו זמן פנוי — "לכשאפנה"⁵⁵ — הנה להיותו אדם דתי וישר שמתנהג ע"פ צדק ויושר, ויש לו רגש אהבה לחבירו, "ואהבת לרעך"⁵⁶ (אלא שחסר רק ה"כמוך"...), אזי יתעסק גם עם הזולת.

ועל זה בא הלימוד בזמן הזה ובמקום הזה (במדינות הרווחה): לכאורה יכול לחשוב שפעם הי' מאסר בבית-האסורים, ולאחרי כן היתה גאולה, ולכן, יקרא את סיפור הדברים, וישמח ויאמר "לחיים", וילמד את המאמר או המאמרים הקשורים עם ימי הגאולה, ובכך יצא ידי חובתו.

ועל זה אומרים: לא! העיקר — מתחיל רק עכשיו! ובמה מתבטא העיקר? — להתאסף עשרה יהודים ביחד (לא להסתפק בעצמו, אלא לפעול לכל-הפחות על עוד תשעה יהודים) שיפעלו על עצמם למסור את רצונם עבור הענין שאודותיו כתב בעל השמחה והגאולה במכתבו — בנוגע להפצת התורה, הפצת היהדות והפצת קיום המצוות, באופן דהולך ומוסיף.

יח. ומבהיר מיד, שענין זה צריך להיות באופן של "כריתת ברית": לולי זאת — יכול להיות שבו ביום בעמדו בהתעוררות די"ב-י"ג תמוז, הרי הוא אוחז בזה ומתכוין לכך באמת; אבל לאחר שינת הלילה, הנה בקומו מחר בבוקר כ"ברי" חדשה" [שלכן צריך לומר "שהחזרת בי נשמת" וליטול ידיים, כפי שמביא רבינו הזקן לפסק הלכה בשו"ע שלי"⁵⁷]

57) אור"ח ס"א ס"ה. רס"ד. רס"ו.

55) אבות פ"ב מ"ד.

56) קדושים יט, יח.

— אזי מתחיל להתבונן מחדש בכל הענין, האם הוא צריך למסור את רצונו, ועד כמה — לגמרי או למחצה, ואולי מספיק לשליש או לרביע. וכל זה — אפילו ב"אסרו חג" די"ג תמוז; ועאכו"כ כעבור יומיים, שבוע או חודש — אזי יכול להיות שבנוגע לפועל לא ישאר מאומה מהמסירת נפש ומסירת הרצון שהיתה אצלו מצד ההתעוררות די"ג תמוז. ועל זה מועילה הכריתת ברית — שענינה של כריתת ברית כפשוטו, שכאשר כורתים ברית על ענין מסויים, אזי מבלי הבט על שינויים שיכולים להיות, מוכרח הוא להתנהג ע"פ הכריתת ברית.

וכמבואר בארוכה בלקו"ת פ' נצבים⁵⁸ בנוגע לכריתת ברית שבין הקב"ה ובנ"י, "לעברך כברית הוי' אלקיך"⁵⁹, שזה קושר ומחייב את הקב"ה ואת בנ"י, שלאחרי הכר"ב ביניהם, הנה ללא נפק"מ כיצד תהי' הנהגת בנ"י — "להחליפם באומה אחרת אי אפשר"⁶⁰, ועד"ז להבדיל להיפך, שבודאי אי אפשר להחליף ח"ו הענין ד"ה' אחד".

וכן הוא בענינו בהכר"ב בנוגע לאדם התחתון — שכאשר קוראים את המכתב, ויודעים הסיפור שסיפר אודות המאורע שאירע לפני יובל שנים, וצוה להדפיס זאת — לא רק כדי לקרוא סיפור יפה, אלא כדי שיוציאו מזה "בכך" שאליו מכוונים הדברים ("אז דאָס מיינט מען טאַקע אים אַליין"), ולא להסתפק בכך שפועל בעצמו מסירות-נפש, אלא בכח המשלח, בעל הגאולה והשמחה, אוסף לכל-הפחות עוד תשעה יהודים, שאז "אכל ב"י עשרה שכינתא שריא"⁶¹, וכולם יחד כורתים ברית על ענין זה — הרי זה נמשך בפועל, ובהצלחה רבה, כיון שזהו באופן ש"שכינתא שריא".

ונעשית שנה של גאולה — גאולת הפרט והיחיד וגאולת הציבור והכלל, ועד לגאולת כל בנ"י ע"י משיח צדקנו, ובעגלא דידן.

* * *

יט. כאשר דורשים כל האמור לעיל מיהודי, נשמה בגוף, גוף בשר ודם (שכך נברא ע"י הקב"ה), שנמצא ב"בירא עמיקתא"⁶², בעוה"ז [לא נשמה בגוף בעולם עליון, בדוגמת אליהו הנביא שעלה בסערה השמימה בגופו⁶³, אלא בעוה"ז] הגשמי והחומרי (שמהגשמיות נעשה אח"כ גם

61) סנהדרין לט, א.

62) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

63) מלכים-ב, יא.

58) מד, א ואילך.

59) נצבים כט, יא.

60) רות רבה פתיחתא ג.

חומריות), ועוד בזמן הגלות, ובסוף הגלות, "בעקבתא דמשיחא", שאז ישנם כל הסימנים שנימנו בסוף מסכתא סוטה, שמוסיפים בקושי של השליחות והעבודה למלא תפקידים האמורים להפיץ יהדות, תורה ומצוות, ועאכו"כ באופן של מסירות-נפש, כפירוש רבינו הזקן שעיקרה מסירת הרצון (כנ"ל) — אזי שואל: איך יכולים לצפות ממנו דבר כזה?! הוא יודע אמנם שהקב"ה הבהיר מלכתחילה ש"אינו מבקש כו' אלא לפי כחן"⁶⁴, כך, שכאשר הקב"ה דורש ומבקש דבר מסויים, נותן תחילה את הכחות הדרושים למלא דרישה ובקשה זו, ועאכו"כ כשבאה אח"כ בתור הוראה ובקשה של נשיא בישראל, כמו בעל הגאולה והשמחה, הרי זה בודאי צריך להיות לפי-ערך הכחות של זה שממנו דורשים זאת; אבל הוא לא במעמד ומצב שבו הי' בעל הגאולה והשמחה, לא מצד הכחות ולא מצד המסירות-נפש וכו' וכו', ואעפ"כ אומרים שדורשים זאת ממנו, כיון שבעל הגאולה והשמחה פעל זאת בעצמו בשנת תרפ"ב וכו' וכו'.

וכאמור לעיל שהא גופא שסיפר זאת ובפירסום בדפוס — למרות שנראה כאילו לכבוד עצמו הוא דורש,

— ולהעיר בתור מאמר המוסגר, שזהו ע"ד שאמרו אוה"ע על הקב"ה, כדאיתא בגמרא ובמדרש⁶⁵: "בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי' לך"⁶⁶, אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר כבוד את אביך ואת אמך"⁶⁷, חזרו והודו למאמרות הראשונות" — הרי זו הוכחה שמצפים שכך יעשה כל מי שיגיע אליו סיפור זה, ועל ידו יגיע לעוד תשעה יהודים.

ולכאורה, הרי זה שלא בערך לגמרי! ועאכו"כ לדרוש זאת לא רק ביום י"ג תמוז בשעת ההתוועדות, אלא גם למחר ומחרתיים, "ויש מחר לאחר זמן"⁶⁸ — ריבוי זמן לאח"ז, ולא עוד אלא שיעשה זאת מתוך חיות ובשמחה ובטוב לבב.

כ. ובכן, כללות ההסברה בדבר — ע"פ המבואר בחסידות⁶⁹ בנוגע ללשון "פתח ר' שמעון ואמר וכו'", "פתח" דייקא, שעיקר הקושי הוא להיות הראשון שפותח דרך חדשה בלימוד התורה או בעבודת ה'; ולאחרי

(67) שם, יב.

(64) תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

(68) מכילתא ופרשי" בא יג, יד.

(65) קידושין לא, א. יל"ש תהלים רמז

(69) ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע'

תתפו.

קב. ובכ"מ.

(66) יתרו כ, ב"ג.

שישנו כבר הראשון שפתח וסלל את הדרך והראה שיכולים ליישם זאת בפועל — אזי נעשה הדבר קל יותר (מצד מיעוט המניעות ועיכובים וקשיים) שלא בערך לאלו הבאים אחריו.

ועד"ז מבאר הרמ"מ מהאַרְאָדאָק, בעל פרי הארץ⁷⁰, בנוגע לגודל ההפלאה ("וואַס איז אַזוי דער שטורעם") של המס"נ דאברהם אבינו בענין העקידה:

כתיב⁷¹ "והאלקים נסה את אברהם וגו'", ואיתא במדרו"ל⁷² שאמר לו הקב"ה: "נסיתך בכמה נסיונות ועמדת בכולך, עכשיו עמוד לי בנסיון זה, שלא יאמרו אין ממש בראשונים" (שבזה תלוי התוקף של כל ט' הנסיונות שעבר לפני"ז).

ולכאורה אינו מובן: הרי יודעים שב"ימי הביניים" ובשעת הגזירות וכו', רח"ל, היו כמה וכמה (וביניהם גם אנשים פשוטים) שלא שמעו הציווי מהקב"ה, ואעפ"כ התנהגו בפועל ממש כמו בענין העקידה, ולא מחשיבים זאת כמו הנסיון של אברהם אבינו?!

ומבאר בזה בעל פרי הארץ, שלאחרי שאברהם אבינו פעל בעצמו לשנות טבע הנפש ועד לטבע הגוף, ולקיים ציווי ורצון ה' לעקוד "את בנך את יחידך אשר אהבת"⁷³ — נעשה הדבר קל יותר שלא בערך עבור אלו הבאים אחריו, ועד שאפילו אנשים פשוטים יכולים לעשות זאת.

וכן הוא בנוגע לכל הענינים שבהם נאמר "פתח ר' שמעון", "פתח אליהו ואמר" — שהם פתחו "פתח" בענין מסויים זה, כיון שעד אז ה' "קיר" שהוצרכו לבקוע אותו, ולאחרי שפתחו "פתח" — יכולים כולם לעבור דרכו, כיון שכבר אין "קיר" שמונע את המעבר, וצריך רק לפסוע כמה פסיעות ולעלות על הדרך.

ועד"ז בעניננו — לאחרי שבעל הגאולה והשמחה "פתח" את הדרך ובקע את ה"קיר", וביטל את ההתנגדות מבפנים, ואפילו את ההתנגדות מבחוץ, מאויר העולם ומאומות העולם, שיוכלו לפעול זאת ללא צורך במאמץ וללא הכחות העצומים שהיו אצלו.

עד כאן היא ההסברה הכללית בענין זה וכיו"ב.

כא. אך אעפ"כ, טוען היהודי שאומרים לו כל הנ"ל — שהוא חי

(72) סנהדרין פט, ב. ועד"ז בתנחומא וירא

כב. הובא בפרש"י עה"פ שם, ב.

(73) שם, ב.

(70) פ' וירא (ה, סע"א).

(71) וירא כב, א.

כבר כך וכך שנים, ומעולם לא היתה בחייו מסירות הנפש והרצון, שאכן ימסור רצונו לאמיתתו, ובאופן שיחזיק הדבר משך זמן.

והמענה על זה — כפי שדובר בהתוועדות הראשונה של י"ב-י"ג תמוז שנה זו⁷⁴ אודות מ"ש בקריאה דיום השבת "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו"⁷⁵,

— שענין זה בא בתור הקדמה למ"ש לאח"ז "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", שתיבת "הן" מורה שזהו בתור המשך ותוצאה ממ"ש לפנ"ז "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" —

ומפרש רש"י [שמזה מוכח שזהו פשוטו של מקרא, כהכלל של רש"י בנוגע לפירושו על התורה⁷⁶: "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"], שבלעם אומר על בני"אני רואה אותם מיוסדים וחזקים ("שטארק און פאראנקערט און פארוואַרצלט און פאָרפונדעוועט") כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות.

כלומר: בגלל שאבותיהם היו באופן של "צור", אבן חזקה, ואמותיהם היו באופן של "גבעה" — שלכאורה הרי זה אותו עפר האדמה במישור סביבות הגבעה, אבל אעפ"כ, מתנשאת הגבעה למעלה משטח האדמה שמסביבה, כך, שהעומד על הגבעה יכול לראות שלא בערך יותר מזה שנמצא במישור, ועד ששטח הגבעה הוא ד' פעמים יותר מהשטח שבמישור (ארבע שיפועיו⁷⁷) — לכן, גם יהודי זה שרואים עכשיו הוא מיוסד וחזק כמו צור וגבעה, היינו, שיש לו את החוזק שהי' לאברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה.

וזהו הביאור וההסבר לכך — "הן גו" — שאע"פ שבנ"י מסובבים בשבעים אומות העולם, שכולם מתנהגים בדרך שונה לגמרי שלא בערך, הנה בני"הם "עם לבדד", עם לעצמו שיש לו הנהגה מיוחדת, ולא אופן הנהגה של "מְדַבֵּר", אלא "לבדד ישכון", היינו, שזוהי הנהגה שקובעת לו סדר חיים באופן שיהי' שוכן כפי ששוכנים האומות שמסביבו, אלא "לבדד ישכון", באופן הנהגה משלו.

ואין זה בגלל שאין לו עסק עם שאר האומות (שאינם מתקרבים אליו להתערב עמו) ואינו יודע מה נעשה עמהם, אלא באופן ש"בגויים לא יתחשב", היינו, שנמצא בין הגויים (כמודגש באות ב' ד"בגויים"),

74) שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז סי"ד
76) בראשית ג, ח.
77) ראה פרש"י עקב יא, יא.
75) לעיל ע' 16 ואילך. וש"נ.
78) בלק כג, ט.

ואעפ"כ "לא יתחשב" — שאין חשבון שייכות וערך לסדר החיים שלו עם סדר החיים של הסביבה.

ואפילו מי ש"בשם ישראל יכונה" — כאמור לעיל (ס"ד) שהוא טוען שאין לו שייכות כלל ל"ישראל", ושם ישראל אצלו הוא כינוי בלבד, ואילו הוא "אזרח" של העולם, "אזרח" של המדינה שבה דר, ורק בגלל שנוולד להורים יהודים לא איכפת לו שמדביקים לו כינוי של שם ישראל — רואים בפועל שכאשר פונים אליו ושואלים אותו: מי הי' אבי-זקנך? אזי מתחיל להתגאות שלאבי-זקנו הי' זקן לבן ארוך, ואמו-זקנתו חבשה פאה גדולה...

ועד כדי כך, שכאשר יושב — ללא כובע — בשולחן שבו לא מופרך אצלו לקבוע חוק שמעמיד בסכנה 14 מליון יהודים, הנה בשעת מעשה מתגאה בהצביעו על הקיר שבו תלוי תמונה של אביו או זקנו או אבי-זקנו, עם זקן ארוך, כיפה של משי וסירטוק גדול, ומוסיף לספר, שהנהגתו היתה באופן של "ראש צורים", ועד"ז היתה הנהגת האשה, זקנתו, באופן של "גבעות".

כלומר: אפילו מי ש"בשם ישראל יכונה" — כששואלים אותו: מניין מוצאך? — משיב: מה השאלה?! אבי-זקני הי' רב, שוחט או מלמד וכיו"ב, ואמי-זקנתי היתה זו שמקריאה את ה"תחינות" ב"עזרת-נשים", כך, שהוא בעצמו מתגאה שמוצאו "מראש צורים" ו"מגבעות".

ואין זה באופן שמתגאה אבל לא מרגיש שיש לו במה להתגאות, אלא רואים שהוא אכן מתכוין לכך!

והרי זו הוכחה גמורה ואמיתית, שאם רק יתחילו להיטפל אליו ולחפור כו' — הנה סוכ"ס יגיעו ויגלו את ה"ראש צורים" וה"גבעות" שבלבו פנימה, אלא שמצד סיבות שונות ומשונות הי' מכוסה בעפר וצרורות ואבנים וכו' וכו' — ענינים שאינם מאפשרים שה"ראש צורים" וה"גבעות" יפעלו פעולתם בפועל.

אבל כאשר יודעים ש"תהיו אתם ארץ חפץ"⁷⁸, כפירוש הבעש"ט⁷⁹ שכל אחד מישראל הוא "ארץ חפץ" של הקב"ה, בדוגמת ארץ שבה טמונים אוצרות יקרים מכל יקר, ובכללות, שברור הדבר שכאשר יחפרו אזי יגיעו לגלות את ה"באר מים חיים"⁸⁰, "עלי באר ענו לה"⁸¹, אלא שיש

(80) תולדות כו, יט. שה"ש ד, טו.

(81) חוקת כא, יז.

(78) מלאכי ג, יב.

(79) ראה כש"ט בהוספות סנ"ז. וש"נ

(נעתק ב"היום יום" יז אייר).

צורך בסיוע ופתיחת הדרך ע"י ה"שרים גו' במחוקק גו"⁸², שהם מנהיגי ישראל לדורותיהם, עד לבעל הגאולה והשמחה בדורנו זה — הרי בודאי שאצל כל אחד מישראל, הן איש והן אשה, "מנער ועד זקן טף ונשים"⁸³, ישנו הענין ד"מראש צורים" ו"מגבעות", שמתגאה בכך שמוצאו מסבא שעסק בחיות ולהט בעניני יהדות ותורה ומצוות, ועד"ז דור אחר דור, עד "מראש צורים — אלו האבות"⁸⁴, אברהם יצחק ויעקב, "ומגבעות אשורנו — אלו האמהות"⁸⁴, שרה רבקה רחל ולאה, ועד שענין זה בא בפועל — שפועל גם עליו שיהי' אחד מאלו ש"לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".

כב. ומזה באים לכל התוצאות האמורות לעיל — שתהי' מסירת הרצון כדי להפיץ יהדות בכל מקום שידו מגעת, ולצרף אליו לכל-הפחות עוד תשעה יהודים, וכיחד נעשים "עדה קדושה"⁸⁵, "ובתוכם הוי"⁸⁶ — "שכינתא שריא".

וכאמור לעיל שזה ש"בשם ישראל יכונה" — מתעלה להיות "שומרי מצוה", ומתעלה להיות "מחבבי תורה", וכאשר מצרף אליו עוד תשעה יהודים, אזי נעשה הענין ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁸⁷, — ולהעיר שהמאמר הראשון ששלח בעל השמחה והגאולה יחד עם המכתב הכללי הוא המאמר ד"ה "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁸⁸ —

שע"ז נעשה הענין של פרהסיא הכי גדולה⁸⁹, וכך "כובשים" את העולם ע"י התורה⁹⁰, ופועלים שיהי' עולם תורני ("א תורה-וועלט"). וע"ז פועלים ש"ישבתם לבטח בארצכם"⁹¹, ועד "ואולך אתכם קוממיות"⁹² — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו⁹³.

* * *

כג. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה הוי' מלך גאות לבש.

* * *

---

88) סה"מ תרפ"ח ע' קנג ואילך.	82) שם, יח.
89) ראה גם תו"מ חס"ו ס"ע 284. וש"נ.	83) אסתר ג, יג.
90) ראה לקמן סכ"ט.	84) במדב"ר פ"כ, יט. תנחומא בלק יב.
91) בחוקותי כו, ה.	84) זח"ג רי, ב.
92) שם, יג.	85) ראה ברכות כא, ב. וש"נ.
93) ראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ט. ועוד.	86) קרח טז, ג.
לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.	87) אבות פ"ג מ"ו.

כד. ע"ד האמור לעיל (ס"ז) שכאשר מתרגלים משך זמן בהנהגה מסוימת בצד הלא טוב אזי קשה לשנותה — כן הוא גם בנוגע למי שעד עתה הורגל לעסוק רק עם א' מהסוגים ד"מחבבי תורתנו", "שומרי מצוה" ו"אשר בשם ישראל יכונה" (או אלו שביניהם).

— אם מצד ההרגל שנעשה טבע⁹⁴, או שמלכתחילה מטבע תולדתו אוהב להתעסק עם בעלי שכל, ולכן עיקר התעסקותו עם "מחבבי תורה"; או שאוהב להתעסק עם בעלי פועל, ולכן עיקר התעסקותו עם "שומרי מצוה"; או שאוהב בטבעו דוקא ענין של "איפכא מסתברא", וכיון שצריך לנצל כח זה בהפצת היהדות, מחפש אדם שסבור להיפך כדי שיוכל למלא טבע נפשו ולומר "איפכא מסתברא" ולהפוך את הזולת, ולכן מתעסק בעיקר עם זה ש"בשם ישראל יכונה" —

שקשה לדרוש ממנו לצאת ממדידה והגבלה ולעסוק (בבת אחת או עכ"פ להתחיל לעסוק) עם כל ג' הסוגים הנ"ל.

ובהקדם המבואר בתורה אור⁹⁵ בדברי ר' יוסי בן קיסמא רבי חנינא בן תרדיון "כלום מעשה בא לידך וכו'"⁹⁶ (שהתנהג כמו בנימין הצדיק⁹⁷) — שכדי לברר אם ההנהגה בענין הצדקה היא מצד הטבע או מצד ציווי הקב"ה, יש לבחון אם הוא שייך למעשה שהוא היפך החסד. וע"ד שמצינו אצל היהודי הראשון, "אחד הי' אברהם"⁹⁸, שדוקא במעשה העקידה נאמר⁹⁹ "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה" — כיון שהיתה סברא לומר שלהיותו איש החסד גם מצד טבע נפשו וטבע גופו, לא יפלא שמפיץ אלקות בכל מקום, מכניס אורחים וכו'; זהו אמנם ציווי הקב"ה, אבל גם טבע גופו ונפשו מתאים לזה. ולכן, אימתי היתה תכלית השלימות בנסיונותיו — כשנתנסה בענין העקידה, שזהו ענין של שפיכות דמים, היפך טבע החסד והרחמים והצדק, ואעפ"כ עשה זאת "בזריזות נפלאה וכו'"¹⁰⁰, ולכן "עתה ידעתי וגו'", כיון שרואים שיש אצלו גם ענין הגבורה, שיכול להיות רק מצד היותו "ירא אלקים", וזוהי ההוכחה גם בנוגע לכל ההנהגות שלו, שהם (לא מצד טבעו, אלא) מצד ציווי הקב"ה¹⁰¹. ועד"ז בענינינו, שדורשים ממנו שלמרות הטבע שלו נכולל גם אם שינה את טבעו, אלא שכבר התרגל בעבודה באופן כזה, ו"הרגל נעשה

94) ראה שבילי אמונה נ"ד ש"ב. שו"ת שם.

95) רמ"ע מפאנו סל"ו. 98) יחזקאל לג, כד.

96) תולדות יט, סע"ב ואילך. 99) וירא כב, יב.

97) ע"ז יח, א. 100) תניא אגה"ק סכ"א.

98) ראה לקו"ש ח"כ ע' 306 ובהנסמן 101) ראה תניא אגה"ק סי"ג. ובכ"מ.

טבע" (כמבואר בארוכה בתניא¹⁰²), יתחיל להתעסק עם סוגים שהם הפכיים לגמרי ["מחבבי תורה" – בעלי שכל; "שומרי מצוה" – אנשים בעלי פועל, ו"אשר בשם ישראל (רק) יכונה" – סוג אחר לגמרי, שאצלם צריך לפעול ענין של "איפכא מסתברא"]; אלא שזוהי עבודה גדולה, כיון שצריך לצאת מהמדידה וההגבלה שלו.

אמנם, כשמדובר אודות ענין שנוגע אל הזולת – הרי זה ע"ד שמצינו בנוגע למצות צדקה בכלל, שלעני מקבל הצדקה אין נפק"מ אם כוונת הנותן היתה לשמה,

[ועד להמדובר בארוכה בהתוועדות קודמת¹⁰³ אודות מאמר הספרי¹⁰⁴ שהמאבד סלע ובא עני ומצאה ונתפרנס בה הנה עז"נ¹⁰⁵ "ולך תהי' צדקה" – אע"פ שלא זו בלבד שלא היתה לו כוונה ליתן צדקה, אלא יתכן שאינו יודע שאיבד הסלע, או שמצטער על איבוד הסלע, כיון שאין בזה נפק"מ לעני שע"י סלע זה החי' את נפשו ונפש בני ביתו],

ומזה מובן גם בנוגע לאלו שמצד הטבע וההרגל שלהם מסוגלים הם לעבודה הנ"ל – שלהם נקל יותר והם פועלים זאת באופן ד"יפה שעה אחת קודם", וביתר שאת וביתר עוז.

כה. ובנוגע לענינו, שצריך לעמוד בכל הנסיונות ולעסוק בהפצת היהדות, תורה ומצוותי' – הנה אלו שרגילים בזה, עד שנעשה "כמו טבע בנפשותיהם", הם אלו שעלו לאחרונה מהמדינות ש"מאחורי מסך הברזל":

למעלה מיוכל שנים, שנקרא ע"פ דין בשם "עולם",

— כדאיתא במכילתא על הפסוק¹⁰⁶ "ועבדו לעולם" שחמישים שנה קרויין "עולם", וזהו שאמרה חנה על שמואל הנביא שתשאר אותו ב"שילה" באופן ש"ישב שם עד עולם"¹⁰⁷, וכיון ששמואל חי נ"ב שנה, ובהיותו בן שנתיים הביאה אותו חנה לשילה, נמצא ש"עולמו" הי' חמישים שנה —

היתה כל הנהגתם באופן של מסירות-נפש בפועל על כל ענין של תורה ומצוותי', הן על "קלה שבקלות" והן על "חמורה שבחמורות".

(105) שם, יג.

(102) פי"ד. פט"ו. פמ"ד.

(106) משפטים כא, ו ובפרש"י. וראה

(103) שיחת ערחה ש"ס"ב (תו"מ חס"ח

קידושין טו, סע"א.

(312).

(107) שמואל"א א, כב ובפרש"י. וראה

(104) תצא כד, יט. וראה גם פרש"י שם.

ירושלמי ברכות פ"ד ה"א.

ועוד.

וכיון שכן, הרי בצאתם משם, יש לצפות מהם — ויש להם את הכחות וההכנה הדרושים לכך — לפעול בענין זה ביתר שאת וביתר עוז, ובאופן ש"יפה שעה אחת קודם".

כו. ולכן, גדולה הרחמנות על אלו שבאו משם, ומצד סיבות שונות ומשונות — בגלל שהוטרדו מיד בענינים של הסתדרות ופרנסה כו' כפשוטם ממש — לא הי' להם זמן פנוי ומקום פנוי בראש לדאוג לכך שלכל לראש יתקשרו ביניהם בארגון חזק ואיתן על מנת להמשיך בתנועת המסירות־נפש, באופן של מסירות הרצון מתוך הרווחה, בנוגע לעצמם, וכאמור לעיל גם לצרף עליהם עכ"פ עוד תשעה יהודים, כך שביחד יהיו "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה"⁸⁷ בפשטות, ובאופן ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"¹⁰⁸ — בהידור בקיום המצוות, כולל מצות "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁶, שהיא "כלל גדול בתורה"¹⁰⁹ — להפיץ את היהדות בכל מקום שיש צורך בכך, כיון שעדיין חסרה שם תנועת המסירות־נפש, שאצלם נעשתה "טבע בנפשותיהם".

וכמדובר כמ"פ, הן בפרטיות ביחידות וגם בפרסום, שסוכ"ס היתה גם תועלת גדולה בהסתדרותם בפשטות בענין של דירה ופרנסה וכו' — אם היו מתאספים כולם יחד באופן של "אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם"¹¹⁰, ולאח"ז היו יכולים באופן מאורגן לדרוש ולפעול בקלות את כל עניני ההסתדרות כרצונם — בד' אמות של יהדות בגלוי.

כז. יש אמנם לימוד־זכות עליהם — לכל לראש — הסיבה הפשוטה, שמצד מצב הדברים הוצרכו להתעסק מיד עם הסתדרות בענינים של פרנסה ודירה וכו' וכו'.

ויש עוד טעם פנימי שקשור עם תכונת הנפש:

כאשר אדם רגיל לתנועה של מסירות־נפש בגלל שעומד בלחץ של גזירה כו', ולפתע משחררים אותו למקום חפשי שאף אחד לא לוחץ אותו — אזי מאבד את ההכרח שחייב לעמוד בתנועה של מסירות־נפש, כיון שאין לו מישהו שצריך ללחום נגדו; הוא לא מוכרח לנצל את כח המסירות־נפש בחיי יום־יום, כיון שהוא חפשי ללכת לבית־הכנסת להתפלל ולהניח תפילין, ולשלוח את ילדיו לחינוך כשר ע"פ התורה, שהרי נמצא עכשיו במקום שאין על זה גזירות המונעות ומעלימות. ובמילא, כל כח, ככל שמתמשים בו פחות, הרי הוא הולך ונחלש.

(110) נוסח תפלת ימים הנוראים.

(108) קידושין מ, ב. וש"נ.

(109) תו"כ ופרש"י עה"פ.

וכידוע הדוגמא בזה¹¹¹ — "מבשרי אחזה אלוקה"¹¹² — מבשר הגוף, שכאשר ישנו חלק בגוף שמפסיקים להשתמש בו, מאיזו סיבה שתהי', הוא הולך פחות או עוסק פחות במלאכת יד וכיו"ב, הרי זה גורם שה"שרירים" של הרגל או היד מפסיקים להתפתח, ואפילו אם הם היו מפותחים מקודם, הרי הם הולכים ונחלשים.

וכפי שמצינו בגמרא¹¹³ בנוגע ל"אכלושי דמחוזא" (במחוזא . . היו בני אדם הרגילים לשאת משאות תמיד), "דאי לא עבדי — חלשי".

ועד"ז רואה כל אחד בעצמו, באברי גופו, שככל שעסוק יותר בהילוך, מתחזקים יותר שרירי הרגל, וככל שעסוק יותר בעבודת יד, מתחזקים יותר הידים, ועד"ז בכל אבר ואבר, ועד לאבר היותר מזוכך — המוח שבראש, שככל שמשתמש בו יותר, מתפתחים יותר כח החכמה כח הבינה וכח הדעת ע"י ההתעסקות בהם גופא.

ומזה מובן גם בנוגע להאמור לעיל אודות כח המס"נ אצל היוצאים מאחורי מסך הברזל.

אמנם, אע"פ שישנו לימוד-זכות, וישנה ההסברה לסיבת הדבר — הרי זה רק ביאור מדוע המצב הוא באופן כזה, אבל אין זה משנה את המצב הבלתי-רצוי למצב רצוי.

ולכן, מצוה להשתדל (ואולי עדיין לא מאוחר) בנוגע לאלו שנמצאים כבר משך זמן מחוץ למסך הברזל, שעכ"פ מכאן ולהבא "ירתמו" את עצמם ואת ידידיהם וחבריהם וקרוביהם בתנועה ש"יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם" — שיהי' אצלם מעמד ומצב ד"כך בקודש חזיתך" כמו בזמן שהיו "בארץ צי' ועיף"¹¹⁴.

וענין זה יהי' מיד גם הכנת הדרך עבור אלו שעכשיו יוצאים ועולים משם משעבוד לחירות — שמיד בבואם, הנה בתקופה הראשונה, עכ"פ "שנה אחת יהי' נקי"¹¹⁵, יהיו משוחררים מכל הדאגות הגשמיות וכו', ו"ירתמו" את עצמם לכך שהמסירות-נפש שהיתה אצלם שם בגלוי, "תרעיש" עתה את הסביבה שאלי' באו, כך, שהם עצמם, ועל ידם — כל בני' שנמצאים בסביבתם ימסרו את נפשם ורצונם עבור לימוד התורה וקיום המצוות, כולל "ואהבת לרעך כמוך" — בנוגע לכל ג' הסוגים ד"מחבבי תורתנו", "שומרי מצוה" ו"כל אשר בשם ישראל יכונה".

111) ראה גם תר"מ חנ"ז ס"ע 249 ואילך. 114) תהלים סג, ב"ג. וראה כש"ט

112) איוב יט, כו. בהוספות סס"ד. וש"נ.

113) ב"מ עז, א (ובפרש"י). 115) ע"פ לשון הכתוב — תצא כד, ה.

כח. ובלי נדר, הנה מ"קֶרֶן השבעים"¹¹⁶ — שבה צריכים להשתמש עבור דברים טובים ומועילים ודברים חדשים — יהי "ואם בגבורות"¹¹⁷, שכל אלו שיקבלו על עצמם ש"שנה אחת יהי נקי לביתו", כדי לבנות ה"דירה" לו ית' בתחתונים, יסייעו להם (נוסף על הסיוע שמקבלים ממשרדים שונים) למלאות את מחסורם — עכ"פ כפי יכולת ה"קֶרֶן", לא באופן של בזבז, אבל באופן שיקבלו כל המצטרף להם ולבני ביתם, כדי שבמשך י"ב חדשים הראשונים יוכלו לעסוק בהפצת היהדות, התורה ומצוותי', ומתוך תנועה של מסירות-נפש, ולא להסתפק בעצמם, אלא "להרעיש" את כל בני שנמצאים מסביבם.

כט. אמנם, כל האמור הוא רק שאלו שהורגלו בתנועת המס"נ במשך יובל שנים יהי להם קל יותר לעסוק בזה; אבל אין זה פוטר את כל בני שנולדו (או שבאו לפני זמן רב) במקום שבו יכולים להתנהג באופן של הרחבה, ללא צורך להשתמש בכח המסירות-נפש שלהם בגלוי, ועאכ"כ לא באופן של מסירות-נפש בפשטות — שגם עליהם מוטלת השליחות וההוראה האמורה במכתב הכללי, לפעול בהפצת היהדות, התורה ומצוותי', באופן של מסירת הרצון.

ובכללות — כאמור לעיל, שכל יהודי יאסוף עכ"פ עוד תשעה יהודים, ולהקים "עדה קדושה" שתלך ותכבוש חלק בעולם — לפעול בו ענין של גאולה מחומריות, ואפילו גאולה מגשמיות, ע"ז שעושים מגשמיות — רוחניות.

ויה"ר שדיבורים אלו יגיעו בכל מקום שצריכים להגיע, ועכ"פ ובעיקר — שיפעלו פעולתם, ומכאן ולהבא יעסקו ב"כיבוש" העולם ע"י לימוד התורה (כמדובר במשך זמן האחרון¹¹⁸), שהעולם יהי עולם תורני ("א תורה-וועלט").

וכיון שהתורה היא "תורת אמת" וביחד עם זה "תורת חסד" — יומשך על ידה "חסד הוי' מעולם ועד עולם"¹¹⁹, שזהו"ע המשכת החסד שלא במדידה והגבלה (שלכן נמשך למטה באופן דטוב הנראה והנגלה), שלא כפי מדידת והגבלת עולמות התחתונים, ו"מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹²⁰, בכל המצטרף.

(118) ראה גם תו"מ שם ריש ע' 250. וש"נ.

(119) תהלים קג, יז.

(120) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(116) ראה שיחת י"א ניסן שנה זו סל"ד (תו"מ חס"ח ע' 86). וש"נ.

(117) לשון הכתוב — תהלים צ, יו"ד.

ועד שבאים מתוך ריקוד ושמחה אמיתית לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש, וב"שמחת עולם על ראשם"¹²¹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א רמז לאחד המסובים מיוצאי רוס'י לנגן ניגון, וניגן "ניע באיוסיא . . ניעט ניעט ניקאוואָ". ואח"כ הורה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "סלוזשבאָ נאָשאָ", כשכ"ק אדמו"ר שליט"א מעודד את השירה בחזקה, ובאמצע השירה הורה לשרוק.

אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "כן בקודש חזיתך", ולאח"ז חזר וניגן "צמאה לך נפשי וגו' כן בקודש חזיתך"].

* * *

ל. דובר ב"א ניסן¹²² (בתוך שאר הדברים) אודות הקמת מוסדות חדשים — לכל הפחות שבעים ואחד.

ועתה, "כמשלש החדשים"¹²³, שכבר עברו מאז שלשה חדשים — הרי כאן המקום והזמן לעשות שני ענינים:

הא'¹²⁴ — לעורר ולעודד את אלו שכבר התחילו לעסוק בזה והצליחו לפעול, שימשיכו בזה באופן דהולך ומבסס, בדוגמת האמור לעיל¹²⁵ ממאמר המדרש¹²⁶: "לכוונן העולם", באופן ד"תכוון . . בל תמוט"¹²⁷, שזהו ענין החיזוק, וחיזוק של דבר חי הוא ע"י צמיחה והוספה, "לאפשא לה"¹²⁸; ואלו שמאיזו סיבה שתהי' רק התחילו — ישתדלו להשלים זאת באופן שיהי' זה "מוסד" לכל פרטיו, ועד שיחול על זה גם הענין ד"לאפשא לה", לכווננו ולהוסיף עליו ולהאיר על ידו.

ואלו שהוצרכו לעסוק בזה ומאיזה סיבות שונות ומשונות לא עשו זאת — יפה שעה אחת קודם ש"יחטפו" לעסוק בזה.

וכיון שצריכים לשוב בתשובה על הזנחת הענין במשך שלשה חדשים — תהי' הפעולה בזה ע"פ המובא באגרת התשובה¹²⁹: "אם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים" — אם היו מצפים ממנו להקים מוסד אחד, עליו להקים ב' מוסדות; "לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים וכו'" — אם היו מצפים ממנו להקים מוסד ש"יפרק" את גשמיות

(125) במאמר פ"ג (לעיל ע' 27 ואילך).

(126) שמו"ר פט"ו, ז.

(127) תהלים צג, א.

(128) זח"א יב, ב.

(129) ספ"ט.

(121) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

(122) סל"ב ואילך (תו"מ שם ע' 84

ואילך). וש"ג.

(123) ע"פ וישב לח, כד.

(124) ענין הב' — כנראה הוא המדובר

לקמן סל"א (המור"ג).

וחומריות העולם (כדברי בעל השמחה והגאולה¹³⁰ בפירושו מאמר חז"ל¹³¹ "הלומד תורה לפרקים"), "ישנה שני פרקים", ב"פ ככה.

וכיון שישנה על זה ברכת בעל הגאולה והשמחה, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — מיוסד על מאמר חז"ל¹³² "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה", שכמה שעושים למטה, נחשב ונקרא בשם "מעט", ובמילא נעשה הענין ד"מקדשין אותו הרבה" ו"מלמעלה" שלא בערך יותר — ברור הדבר שיצליחו בזה, ועד — באופן ד"יגעת ומצאת"²⁶, וכמדובר כמ"פ¹³³ שלא נאמר "יגעת והשגת", אלא "יגעת ומצאת" דוקא, באופן של מציאה, שלא בערך לגבי היגיעה שהשקיעו בזה.

וכדי להתחיל בזה מתוך שמחה — יאמרו "לחיים" אלו שכבר התחילו לעסוק בזה, ועאכו"כ אלו שכבר הקימו את המוסדות.

וגם אלו שלא נמצאים כאן — הנה קרוביהם או ידידיהם שנמצאים כאן יכולים לומר "לחיים" בשמם, בתור "שלוחו של אדם כמותו"¹³⁴, ולאח"ז להודיע להם שיעסקו בזה ביתר שאת וביתר עוז — שהרי זה ענין של זכי גדולה, ו"זכין לאדם שלא בפניו"¹³⁵.

וענין זה יפעל גם את הענין ד"זכה" לפי הפירוש החסידי — מלשון זיכוך, שהוא בעצמו נעשה מזוכך ורוחני ומואר יותר, ועי"ז נעשית גם כל המשפחה וכל הסביבה באופן מזוכך יותר.

ועי"ז נעשים כלי ראוי לקבל את אורו של הקב"ה, "ה' יהי' לך לאור עולם"¹³⁶, ומענין ה"אור" נמשך אח"כ ב"מים" ו"רקיע", ככל הפירושים שבדבר¹³⁷,

ועד שנמשך למטה מעשרה טפחים, בהצלחה מופלגה בלימוד התורה וקיום המצוות, יסוד המוסדות והפצת היהדות,

שעי"ז יתוסף ככל הדרוש ויותר מזה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה" — בבני חיי ומזוני, ובכולם — רויחי.

* * *

(135) עירובין פא, ריש ע"ב (במשנה). וש"נ.

(136) ישעי' ס, כ.

(137) ראה ספר הערכים חב"ד (כרך ג) ערך אור מים רקיע (ע' תא ואילך). וש"נ. וראה גם תו"מ ח"א ע' 52 ואילך. ע' 140 ואילך.

(130) ראה אנ"ק שלו ח"ג ע' תז (נעתק ב"היום יום" יא אלול). וראה גם שיחת י"ב

תמוז תשי"א סכ"א (תו"מ ח"ג ע' 202). וש"נ.

(131) סנהדרין צט, ריש ע"ב.

(132) יומא כז, רע"א. הובא בתניא ספכ"ז.

(133) ראה גם תו"מ חמ"ט ע' 175. וש"נ.

(134) ברכות לר, ב (במשנה). וש"נ.

לא. דובר כבר כמ"פ שכאשר יודעים שלאחרי זמן יצטרכו לכתוב ולהודיע מה שעשו — הנה נוסף לכך שבקדושה בכלל צריך להיות כל ענין מתוך סדר, ובמילא צריך למסור גם דין וחשבון, כרגיל, ובפרט כפי שבעל הגאולה והשמחה תבע בזה, הרי רואים בפועל שנוגע הדבר בגוף העבודה, כיון שידיעה זו (שפעם בחודש יצטרכו לכתוב למקום אחר מה פעלו במשך החודש) מזרזת שתייה' ההתעסקות ביתר מרץ, ובאופן מסודר, בידעו שמישהו אחר ידע מה פעל וכיצד פעל, ואם ניצל את הזמן כפי שצריך להיות.

ובפרט שיש בזה גם ענין של "מתן שכרה בצידה":

בהמשך להמדובר בי"א ניסן¹¹⁶, שיתנו מ"קרן השבעים" עשר אחוז, "מעשר", בתור השתתפות בהוצאות של שבעים ואחד המוסדות — הנה כשישלחו דין וחשבון עבור שלשת חדשים שעברו, ויצינו את סכום ההוצאות, אזי ישלחו בלי נדר את העשרה אחוז, ה"מעשר", מהשתתפות הקרן.

ויה"ר שלא יתייראו להוציא עוד הוצאות, ובלבד שיהי' באופן מסודר של תועלת.

ובטוחני — כיון שישראל "נתבעין ונותנין"¹³⁸ — שיתרמו ל"קרן השבעים" באופן שיוכלו לעמוד בהתחייבות (עם היותה בלי נדר) לכסות "מעשר" ההוצאות מה"קרן", ועד שיהי' גם "די והותר"¹³⁹ שיוכלו להקים עוד כו"כ מוסדות בהוספה על השבעים ואחד, עד לשלימות במנין מאה, ולאחרי המאה — יותר ויותר, "עד כי חדל לספור"¹⁴⁰,

וענין זה ימהר ויביא את קיום היעוד "והי' מספר בני ישראל כחול הים"¹⁴¹, "אשר לא יספר מרוב"¹⁴², ובקרוב ממש.

* * *

לב. כרגיל בכל פעם ופעם בהתוועדות זו להזכיר בנוגע לענינים דלימוד התורה לשמה, ובפרט במוסדות ("אהלי כו") שנקראים על שם בעל הגאולה והשמחה¹⁴³.

וכרגיל — עורכים "מגביות" בהתוועדויות, ליתן כנדבת לבו הטהור, וכל המרבה הרי זה משובח, אפילו אם יהי' יותר מכפי "נדבת

(138) ראה ירושלמי שקלים פ"ה ה"א.

(141) הושע ב, א.

(142) וישלח לב, יג.

(143) ראה גם שיחת י"ב תמוז דאשתקד

סמ"ב (ת"מ חס"ד ע' 429). וש"נ.

(139) ע"פ ויקהל לו, ז.

(140) מקץ מא, מט.

לבו", כמדובר בהתוועדות דערב חג השבועות¹⁴⁴ בפירוש הכתוב¹⁴⁵ "כמסת ידך", שזהו יותר מכפי "נדבת לבו".

ואח"כ ינצלו זאת בהצלחה רבה — ע"ד דברי הגמרא במסכת בב"ב¹⁴⁶ "כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך", דכיון שזוהי "קופה" שבה משתתפים אנשים צדיקים וישרים (שהרי הנותנים להקופה אינם עושים זאת לשם איזו פני' ח"ו, אלא מצד המעלות שנאמרו באיוב: "איש תם וישר"¹⁴⁷ וכו', כמבואר בגמרא שם) — תומשך בכספי הקרן הצלחה מרובה, ועד שפרוטה אחת תביא ברכה רבה וגדולה ביותר.

ועי"ז יתוסף בפעולות דהפצת המעינות חוצה — כדיוק הלשון "הפצה", ועד שענין זה יביא לידי קיום היעוד¹⁴⁸ "מלאה הארץ דיעה את הוי' כמים לים מכסים", ובקרוב ממש.

וכאמור — יתן כל אחד כפי נדבת לבו הטהור, ויתירה מזה: "כמסת ידו". וכל הרוצה, ירשום שמו ושם אמו, כדי להזכירו על הציון של בעל הגאולה והשמחה.

והברכה האמורה ש"הנוטל פרוטה .. מתברך" — תחול על הפרוטות של כל המשתתפים בכספיהם הפרטיים, שכל פרוטה תביא להם ברכה רבה ומרובה, שכוללת ברכה כפשוטה, ברכה בכמות, וברכה באיכות — לנצל את הפרנסה עבור דברים בריאים ושמחים, עניני יהדות, תורה וחסידות, ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

לג. דובר לעיל (סכ"א) אודות מ"ש⁷⁵ "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", שקאי על כל אחד מישראל.

ואע"פ שלכל לראש "צורים אלו האבות", ו"גבעות אלו האמהות" — הרי כיון שענין זה נאמר על בני" שראה בלעם באותה שעה, וממשיך ומסיים¹⁴⁹ "מי מנה עפר יעקב", דקאי על הילדים שיוולדו לאח"י¹⁵⁰,

— ובפרט ע"פ פירוש הרמב"ם בהלכות מלכים¹⁵¹ שבפרשה זו מדובר גם אודות דוד מלך ישראל ומלך המשיח, וכפי שמבאר כפל

144) ס"י (תור"מ חס"ח ע' 310 ואילך). 148) ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם הל' וש"נ. מלכים בסופן.

145) פ' ראה טז, יו"ד. 149) בלק כג, יו"ד.
146) טו, ב. וש"נ. 150) ראה פרש"י עה"פ.
147) איוב א, ח. ב, ג. 151) רפי"א.

הלשון "אראנו גו' אשורנו" ("אראנו ולא עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח"), ועד"ז בלשונות שבהמשך הכתוב — הרי מובן, שענין זה התחיל אצל האבות והאמהות, ונמשך לאח"כ בכל דור אצל כאו"א מישראל, הן בנוגע לאנשים, שנקראים "צורים", כמו האבות בשעתם, שלכן נקרא כל אחד מישראל "בן אברהם יצחק ויעקב", ועד"ז בנוגע לנשים, שכל אחת נקראת "בת שרה רבקה רחל ולאה".

ואין זה רק שם של "יחוס" בלבד, שהי' להם סבא וסבתא בעלי מעלות מיוחדות; מה שכל אחד נקרא "בן אברהם יצחק ויעקב", וכל אחת נקראת "בת שרה רבקה רחל ולאה", הרי זה מפני שהם נמצאים בפנימיותו, ואדרבה: כל העצם והמהות והתוכן שלו מבטאת את התגלמותם ("פֶּאָרְקֶרְפֶּרְוֹנֶג" — בלשון דורנו זה) של אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, בדור זה ובמקום זה.

אלא מאי, בינתיים הרי זה בהעלם, אבל ישנו בשלימותו, וצריכים רק להביאו מן ההעלם אל הגילוי, מן הכח אל הפועל, וכיון שכן, הרי מי שהוא חכם, רואה לא רק את החיצוניות, אלא גם את הפנימיות, וכיון שהפנימיות היא העצם, רואה שהחיצוניות בטלה לגבי הפנימיות.

וכמדובר בארוכה במאמר (שמיוסד על מאמרי רבותינו נשיאינו)¹⁵² — הרי זו התכונה של יהודי, שהוא למעלה מזמן ומקום, ולכן תובעים ממנו שלא להתחשב בזמן ומקום, כיון שלפנ"ז נתנו לו את הכחות הדרושים לכך, וביכלתו להשתמש בהם בפועל, שלא להתחשב בזמן ומקום, ואדרבה: לשנות את תנאי הזמן ותנאי המקום שיהיו בהתאם לרצונו של יהודי.

כחות אלו אינם שייכים כלל ואינם נתונים תחת מדידת והגבלת הטבע — שהרי לא שייך שטבע ישלול את הטבע; כדי לשנות דבר ועאכו"כ כדי לשלול אותו — צריכים להיות חזקים יותר ממנו.

וכיון שיהודי עומד למעלה מזמן ומקום, ולכן תובעים ממנו לא להתחשב עם זמן ומקום, ולהיות "לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", לאחר שנתנו לו כחות על זה — הרי זה גופא הוכחה שהכחות שלו נעלים שלא בערך יותר מהכחות של הגויים שמסביבו, שלכן ביכלתו להיות בעולם, ואעפ"כ, "בגויים לא יתחשב", אלא "לבדד ישכון".

(152) לעיל ע' 25 ואילך. וש"נ.

ועד שאומות העולם מברכים אותו — כמו בלעם בן בעור שברך את בניי (וכפי שטען בלק: היתכן ש"הנה ברכת ברך"¹⁵³), באמרו: "מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל"¹⁵⁴, וכל שאר הברכות, ועד לברכה ד"ישראל עושה חיל"¹⁵⁵, שקאי על ימות המשיח והחידוש של משיח, שאז יקויים "ישראל עושה חיל" בגלוי.

וכל זה ישנו אצל כל אחד מישראל — אפילו קטן בשכל, קטן במדות וקטן ביהדות, ואפילו פושע ישראל, שגם עליו אומרים שהוא "מלא מצוות כרימון"¹⁵⁶: כשמסתכלים לראות במה הוא מלא בפנימיותו, לא מוצאים שם עבירות, אלא רק מצוות, כיון שהעבירות — שבגללן קוראת לו התורה "פושע ישראל" — הן רק בחיצוניות, ואילו בפנימיותו הרי הוא מלא במצוות. ועאכו"כ בשעה ששב בתשובה, שאז הנה נוסף על היותו "מלא מצוות", הנה גם ה"זדונות" שהיו אצלו בחיצוניות — נעשו לו כזכות"⁴¹.

וכמדובר כמ"פ¹⁵⁷ שאין מושג של "ישראל חילוני". זוהי אשליה. כבר בזמן ביהמ"ק הראשון אמר הקב"ה "אם"¹⁵⁸ לא ביד חזקה גו' אמלוך עליכם!

הטענה "ככל הגויים בית ישראל"¹⁵⁹, אינה המצאה שהומצאה בזמנים מודרניים, לאחרי "מאָרקס", ולאחרי היטלר וכל צוררי ישראל (יהודים וגויים), אזי נעשו "מתורבתים" כ"כ עד שצריכים להכריז ש"ככל הגויים בית ישראל";

תורת חיים מספרת, שבזמן יחזקאל הנביא — שהי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים [לא רק ביהמ"ק השני, שבו חסרו חמשה דברים¹⁶⁰, אלא ביהמ"ק ראשון שבנה שלמה המלך] — היו יהודים שקבעו "סיסמה": "ככל הגויים בית ישראל". והשיבו להם דברים ברורים, שהקב"ה אומר שהברירה בידם להתנהג כיהודים ברצון הטוב, או שיהי' זה באופן ש"ביד חזקה גו' אמלוך עליכם"!

יהודי יש לו עליו מלך, והמלך הוא הקב"ה, והקב"ה אמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹⁶¹, היינו, שכל יהודי הוא קדוש, וגם אם ירצה להשלוח את עצמו שהוא "חילוני" או שאר אשליות כיו"ב, הנה

(158) יחזקאל כ, לג.

(159) ע"פ שם כה, ח.

(160) יומא כא, ב.

(161) יתרו יט, ו.

(153) שם כג, יא. כד, יו"ד.

(154) שם כד, ה.

(155) שם, יח.

(156) ראה ברכות נז, א. וש"נ.

(157) ראה גם תו"מ חס"ז ס"ע 69. וש"נ.

כשם שאינו יכול לשנות אפילו ענינים גשמיים, כמו צבע עיניו או מבנה גופו, הרי עאכו"כ שאינו יכול לשנות את נשמתו שנתן לו הקב"ה, כדברי רבינו הזקן¹⁶² ש"לכל איש ישראל .. יש שתי נשמות .. ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש!"

לד. וענין זה הוא הוראה בתורה — כמדובר כמ"פ שהתורה אינה ספר של סיפורים; התורה לא מספרת את המשלים היפים שאמר בלעם בן בעור, אלא זהו חלק בתורה, הוראה לבנ"י בכל זמן ובכל מקום: כשנמצאים בשנת ה' אלפים תשל"ב, ויתירה מזה: אלו שאינם יודעים את התאריך של הלוח היהודי, ואצלם נקראת השנה 1972 — צריכים לדעת שעל יהודי בזמננו זה נאמר "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו"; הוא בן אברהם יצחק ויעקב, והיא בת שרה רבקה רחל ולאה. ואין זה רק "יחוס" חשוב של אבי זקנו, אלא כדברי רש"י: "אני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות", היינו, שהיסוד והחזוק שלהם הוא באותו אופן כפי שהי' אצל האבות והאמהות.

לה. וכיון שמדובר אודות כחות שאינם שייכים כלל לטבע, להיותם למעלה מן הטבע, למעלה מן הזמן ולמעלה מן המקום — הרי מובן שזוהי שטות שאין כמוה לומר ש"טבע" יכול להכניס לסוג זה משהו שמלכתחילה אינו בסוג זה.

ובמילים אחרות:

כאשר מתאספים כמה גויים, 2-3 ערבים, 2 נוצרים 2-3 קומניסטים, ואליהם מצטרפים (מטעמים שונים ומשונים) עוד 110 יהודים, ועורכים הצבעה, ומחליטים בנוגע לפלוני בן פלוני (בשר ודם, גוי, כיון שאמו גוי) שיש לו את הכחות של "מראש צורים" ו"מגבעות" — הרי זה לא רק ענין שהוא היפך הדת או היפך האמונה, אלא זהו פשוט ענין של שטות ודברים בטלים, כיון שרוצים להנהיג בעלות בענין שלא שייכת בו בעלות של בשר ודם.

בשר ודם יכול לעשות ענינים ששייכים לבשר ודם, אבל בשר ודם לא יכול לומר, שהוא פוסק בנוגע למי שביכלתו ליתן כחות למעלה מן הטבע, למעלה מזמן ומקום, שכחות אלו יעברו לגוי, שנולד גוי, הוא עכשיו גוי וישאר גוי, ואף אחד לא יכול לשנות זאת!

[ועוד זאת, שגם אם ישנו גוי שהי' רוצה פעם להתגייר, כיון שיש בו ניצוץ של גר צדק¹⁶³ — דוחים אותו¹⁶⁴, ולא מניחים לו לחשוב אודות גיור אמיתי, שהרי אין שני אופני גיור; או גיור כהלכה, או שנשאר גוי]. וכשם שלא שייך לומר שגוי יחליט אם יהודי יניח תפילין או לא ח"ו, שהרי אין לגוי מה לומר בענין זה, שאינו השטח שלו כלל!

משל למה הדבר דומה¹⁶⁵ — למהנדס, שבגלל שהוא חכם גדול בבניית בנינים, יפסוק אם לערוך ניתוח לחולה מסוכן או לא; אין לו רשות להביע דעה בנוגע לניתוח של איש מסוכן, בגלל שהוא יודע כיצד לבנות בית, או לחרוש שדה, וכיו"ב במקצוע אחר שאינו שייך לענין זה; ואם הוא מביע דעה — הרי זה ענין של שפיכות דמים!

לו. וכמדובר כמ"פ עד כמה הקב"ה עושה את הנסיון קל יותר:

התפרסם מכתב שכתב שר אחד לשר שני, שבנוגע להחזרת שטחים מיהודה ושומרון, אי אפשר לערוך "משאל עם", כיון שזוהי "שאלה יהודית", ולכן לא יכול נוצרי או מוסלמי (ערבי) להביע דעה בענין זה.

ובכן: מדובר אודות החזרת שטח אדמה, שעד לפני 3 או 5 שנים הי' בידי ערבים — אמנם בתורת גזילה, אבל בכל אופן הי' בידם. ועל זה הוא כותב וחותר ושולח ואח"כ מתפרסם הדבר — שלא יתכן שבנוגע להחזרת שטח מארץ ישראל לגויים ישאלו מהי דעתם של גויים!

ואילו כשמדובר אודות גיור שעל ידו נעשה מגוי יהודי, שואלים אצל גוי (מוסלמי), כיצד לדעתו ניתן לעשות מגוי יהודי!...

"שומו שמים!" — יושבים מסביב 110 יהודים, ורואים ששואלים אצל גוי: כיצד יכולים לגייר גוי שיהפוך להיות יהודי!

למה לא מעמידים להצבעה מהי הדרך להפוך נוצרי למוסלמי?! — הרי זו מדינה דמוקרטית, שחיים בה מליון או מליון וחצי ערבים, וביניהם עשרות אלפים (או מאה אלף) נוצרים, ואם כבר חייבים לדון על ענינים שבמצפון הנפש וכו' — יש להעמיד שאלה על סדר היום: כיון שיש ערבים שרוצים להיות נוצרים, ויש נוצרים שרוצים להיות מוסלמים, אשר לכן, יפסקו 120 באי-כח הממשלה, כיצד יכול נוצרי להיות מוסלמי, וכיצד יכול מוסלמי להיות נוצרי! — אף אחד לא מעלה בדעתו להעמיד זאת על סדר היום!

164) ראה יבמות מז, א.

163) ראה מדבר קדמות (להחיד"א)

165) ראה גם תו"מ חס"ד ע' 343. וש"נ.

מערכת ג אות ג.

כשם שהעמידו להצבעה את אמונת ישראל, יעמידו להצבעה להבדיל את האמונה של יותר ממיליון ערבים או נוצרים שנמצאים באותם שטחים — שכאשר נוצרי רוצה להיות מוסלמי או מוסלמי רוצה להיות נוצרי, לא ישאלו אצל ה"קאדי" או אצל ה"בישוף", אלא ישאלו אצל ה-120 חברי הכנסת!

אם יהי' להם את התוקף להעמיד זאת להצבעה — יורידו אותם מיד מכל ה"כסאות", ולכן לא יעז אף אחד להציע זאת.

ואילו בנוגע לאמונת בני, להבדיל, תורת אבותינו, שקבלנו במעמד הר סיני, ועל זה התקיים עם ישראל במשך שלש וחצי אלפי שנה — שזהו דבר שהכל מודים בו, אפילו קומוניסטים שיושבים במוסקבא מודים שעד לפני 20 או 50 או 100 שנה התקיים עם ישראל בגולה עי"ז שדבק באמונתו — מעיזים להעמיד להצבעה בפני 120 איש, שביניהם יש נוצרים ומוסלמים, שהם יכריעו ויפסקו כיצד יכול גוי להיות יהודי!

שואלים מה אומר על זה הנוצרי, מה אומר על זה המוסלמי, ומה אומר על זה הקומוניסט שמקבל הוראות מהקרמלין במוסקבא, כאמרו, שאין לו דעה מצד עצמו, אלא הוא עושה מה שאומרים לו אלו שיושבים בקרמלין. והם בין אלו שיחליטו כיצד יכול גוי להיות יהודי, ואז יתנו לו תעודת נייר שבה ירשמו באותיות מרובעות שהוא יהודי!

בנוגע לגויים, הנה אפילו דבר קל של מה-בכך שגויים אומרים שזה דבר שטות — מתייראים להעמיד להצבעה בפני אותם 120 אנשים,

— ובצדק שלא מעמידים זאת להצבעה, כיון שליהודים לא חסרים צרות... אין ענינם של ה-120 אנשים לפסוק בעניני דת; הם אינם המומחים לזה, ולא בשביל זה בחרו בהם, ולא על זה נתנו להם יפוי-כח. — יפוי-כח על זה יכולים לקבל רק מאלו שיודעים מהי "דת", וה"דת" אצלם היא "אורח חיים", ולא רק חכמה ששומרים ב"מוזיאון" ואומרים שזה הי' טוב במדבר, לפני שלש וחצי אלפי שנה, אבל אליו לא שייך הדבר, אלא שאעפ"כ רצונו להביע דעה בענין זה למישהו אחר! —

אבל בנוגע לדת ישראל — מעמידים להצבעה בפני 120 אנשים, כולל גם נוצרים ומוסלמים, שהם יחליטו באיזה אופן יכול גוי להיות יהודי.

אין זה אלא כחו של היצה"ר, שאפילו כמקולקלים שבהם לא נהגתם!

עד כדי כך גדולה השפלות, שכשמדובר אודות אמונה ודת של גויים, להבדיל, מתייראים לגעת בזה. ולא מתביישים לומר בפירוש,

שבנוגע לדת ישראל הי' אפשר לדבר אודות "הפרדת הדת מהמדינה", אלא שאז יצטרכו להפריד גם בין המדינה לדת הנוצרית או הדת המוסלמית, להבדיל, וזאת אינם יכולים להרשות לעצמם, כיון שה"וותיקן" יכעס, וה"קאָדי" יכעס, או פלוני בן פלוני (גוי נוסף) יכעס!

ומה עם ה"מצפון" ביחס לענין שהחזיק את בני" במשך כל זמן קיומם — "היום הזה נהיית לעם"¹⁶⁶, במעמד הר סיני, ונתנו לנו "תורת אמת" ו"תורת חיים"? ...!

והגע עצמך:

אפילו גויים — נוצרי או מוסלמי — כששואלים אותם מהו המקור שעליו מיוסדת האמונה שלהם, אומרים הם שזהו מתורת משה, אלא שהם נותנים פירוש על זה.

ואעפ"כ, הנה רק בנוגע ל"ברית החדשה" או ה"קוראן", להבדיל, מתייראים לגעת, ואף אחד לא מעלה בדעתו להעמיד להצבעה שאותם 120 אנשים יביעו דעה בזה, באמרם, שגוי פלוני או אלמוני יכעס על זה! בענין זה עכ"פ לא פגעו עדיין גם בדת ישראל, להבדיל, אבל אעפ"כ הרי זה ענין שהביטוי "שומו שמים" הוא רך מדי ביחס לחומר הדבר!

לז. ונוסף על עצם ההצבעה בכנסת על ענין הגיור — באו 4-5 אנשים ואמרו, שכיון שיש להם סמיכה לרבנות, ומאחוריהם עומדים יהודים שומרי תומ"צ, משתתפים הם בהצבעה, ולוקחים על עצמם ליישם אח"כ את הדבר בפועל!

כאשר שר המשפטים השמיט תיבת "כהלכה" על דעת עצמו, ואח"כ לא שמו לב והצביעו על אישור החוק [כיון שמצביעים לא לפי המצפון וכו', אלא לפי הפסק "מלמעלה", כידוע לכל אחד ואחת בארץ ישראל ובכל המקומות, ולכן לא שמו לב שהושמטה תיבה] — הנה אלו שיש להם סמיכה לרבנות והוצרכו להגן על זה, היו עסוקים עם "עסקת חבילה"¹⁶⁷. ועכשיו, כשהשמאל הכריז שזה "חוק אומלל" — הולכים הם וצועקים שזהו "הישג", אלא שזהו הישג שלא בשלימות!

מסרו זאת לאנשים כאלו שבחייהם הפרטיים הם שומרי תומ"צ, ולא במקרה — רצו שהחורבן וההירוס יהיו בשלימותם:

אילו היו מצווים לערבי או לנוצרי לעשות זאת — לא הי' הערבי

(167) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 284 ואילך.

(166) תבוא כז, ט.

או הנוצרי עושה זאת, כי, מאחר שאינו רוצה שיעשו זאת לאמונה שלו, לכן לא יעשה זאת לאמונת עם ישראל, להבדיל.

אך היתה ברירה למסור את עשיית הדבר ליהודים כאלו שלא דוקא שהם בעלי סמיכה לרבנות... — שגם אז הי' זה חורבן, שהרי "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא"¹⁶⁸, אבל אעפ"כ, אם הי' עושה זאת אדם שנקרא "חילוני" — לא היתה "גושפנקא" שזהו דבר מוסכם גם מצד אלו שיש להם סמיכה לרבנות, ואז לא הי' החורבן וההיזק בשלימותו, אלא רק ג' רבעים, 90 או 99 אחוז.

ולכן באה הס"א, היצה"ר, עם המצאה: במקום שיהודי חילוני יעשה זאת — יש להציע שיעשה זאת מי שמתפאר בכך שיש לו סמיכה לרבנות, ואומר שהוא מדבר בשם כל העם היושב בציון, והוא בעצמו יחתום — או ע"י שלוחיו, "שלוחו של אדם כמותו"¹³⁴ — על תעודת נייר שבה נכתב באותיות מרובעות שגוי פלוני הוא יהודי, רח"ל!

ובאמת אין זה ענין הקשור עם דת בלבד; זהו ענין שלא הי' כמוהו לא רק בישראל, אלא אפילו במקולקלים שבאומות העולם — להעמיד את העם שלו בסכנה ללא כל טעם!

אף אחד לא להוט לעשות מגוי — יהודי. אפילו קומוניסטים, גויים, או מוסלמים, אינם להוטים שגוי יירשם דוקא בתור "יהודי"; רק מצד מצב משונה, מדמה לעצמו פלוני בן פלוני, ששייבתו על הכסא תלוי' בכך שיתן לגוי תעודת נייר שהוא יהודי, ולכן עומד על כך, מבלי להתחשב בשום דבר! וכאשר לוחצים אותו — מכריז, שכיון שיש לו סמיכה לרבנות, אין להתערב במעשיו; הוא יודע מה שהוא עושה, וכן יקום!

וכאשר בא יהודי, תמים, שלמרות היותו מלומד גדול (יותר מפלוני שטוען נגדו שאינו מבין ומבחין כו'), אחד מבין 3-4 בכל העולם כולו במקצוע שלו¹⁶⁹, נוטל מזמן ההתעסקות במקצוע שלו וכותב מכתב ומתריע¹⁷⁰: היתכן שמעמידים בסכנה 13 מיליון יהודים ע"י ענין שאין לו מקום בשכל, יושר וצדק וכו' — עונים לו שלא לגופו של ענין, אלא המענה הוא, שכיון שיש לו סמיכה לרבנות, והוא יושב על הכסא, ובו תלוי הדבר, אין להתערב בבעלות שלו!... ולכן, יעסוק פלוני בן פלוני בענין שלו, ואילו הוא ימשיך להנפיק תעודות לגויים שהם יהודים! ולא עוד אלא שמחרף ומגדף כל מי שלא מסכים עמו, למרות שהלה אין לו "סמיכה לרבנות" והוא לא מנפיק תעודות שמזיקות ל-13 מליון יהודים!

170) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 409 ואילך.

168) סנהדרין מד, רע"א.

169) ראה גם אג"ק חכ"ז ע' סו.

לח. וכאמור כמ"פ, שכל זה לא הי' קורה אילו אותם 4-5 אנשים היו יודעים שהחברים שמסביב להם אינם מסכימים עמהם, ולא רק במחשבה, אלא שיאמרו זאת בדיבור, ויסיקו את המסקנא המתבקשת! אבל בפועל, כל אלו שמסביבם — יושבים ושותקים!
הם צריכים לומר לפלוני בן פלוני:

ישנו מי שישב אתך באותו שולחן ואמר בגלוי, בנוכחותך, שכל מי שיש לו עסק עם עבודת הציבור, צריך להיות בידו מן המוכן "מכתב התפטרות" למקרה שהציבור אינו מרוצה ממנו, ולא רק לומר שיעשה זאת, אלא לעשות כן בפועל; אם הוא רואה שזה הדבר המתאים לפי ההבטחה שלו, הרי זו צריכה להיות המסקנא שלו; ורק באופן כזה ראוי הוא להיות עסקן ציבורי.

— א' מהשרים השמאלנים ביזה אותם בפרהסיא באמרו בפירוש שעסקן ציבורי צריך להיות מוכן להגיש "התפטרות", ורק אז ראוי הוא לעסוק בעסקנות ציבורית. ברור למי היתה כוונתו, וכא"א הבין זאת, ועאכו"כ שהבין זאת מי שה"כובע" ¹⁷¹ מתאים לו... —

וא"כ, היתכן שאין לך את התוקף לעשות זאת, לאחרי שתפסו אותך כמ"פ שלא קיימת את הבטחתך, ותפסו מאות מקרים שגויים נרשמו בתור יהודים!

אלא מאי ¹⁷² — מכחישים זאת בכל תוקף, כמו שהכחישו בכל תוקף שישנו פס"ד של הרבנות הראשית שזוהי צרה שלא היתה כמוה "מיום סור אפרים מעל יהודה" ¹⁷³ [ואח"כ נפלו על המצאה חדשה, שהפס"ד אינו אלא רק בנוגע לגיור של אשה אחת ויחידה, בה בשעה שבפס"ד נכתבו דברים ברורים, ש"מיום סור אפרים מעל יהודה" לא היתה צרה כזו אצל בני], וכמו שהכחישו בכל תוקף שאף פעם לא קיבלו כזה מכתב, וכמו שהכחישו בכל תוקף מה שאמרו יום לפני"ז — שמכל זה רואים שאין להם כלל יראה ובושה אפילו בפני בשר ודם!

לט. וכמדובר לעיל (ביום השבת ¹⁷⁴) שכנראה אין להם זכות לעשות משהו לתיקון הדבר, ואדרבה, הם עומדים במעמד ומצב ד"ויכבד ה' את לבו" ¹⁷⁵, וממשיכים עם ההיזק והחורבן שלהם!

(173) ישעי' ז, יז.
(174) סי"ט (לעיל ע' 21).
(175) ע"פ וארא ח, כח.

(171) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 170. וש"נ.
(172) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 178 ואילך.
וש"נ.

אך ברור הדבר שסוכ"ס יבוא הנס מכל מקום. וכנראה שהשמאלנים נפלו על ההמצאה:

למה לתת לפלוני בן פלוני את הזכות לתקן את החוק ולהוסיף תיבת "כהלכה", ויכתב לדורות עולם לזכותו שהוא עשה זאת?! — מוטב שהם בעצמם יתקנו את החוק, כך, שפלוני בן פלוני לא יוכל לומר שהוא עסק בזה, ובמילא מגיע לו משהו על זה.

פלוני בן פלוני ימשיך ליפול בתחתית המדרגות בשפלות שאין כמוה — למטה אפילו מגוי, ולמטה מקומוניסט שבראותו שזהו ענין שמעמיד בסכנה עם ישראל בארץ ישראל, התפטר מהקרמלין, והכריז שמכאן ולהבא לא יציית להוראות ממוסקבא!

וכפי שנהגו כו"כ שרים של מפלגה אחרת שלא רצו לקבל את הצעתם שלא להחזיר שטחים, שהכריזו בגלוי שהם מתפטרים מתפקידם בגלל שזה ענין עיקרי אצלם, היפך מצפונם, ועשו זאת בפועל ויצאו מהקואליציה אל האופוזיציה, וכעבור זמן קצר קיבלו את שיטתם ומתנהגים לפי שיטה זו, בגלל שיצאו בגלוי ו"רפקו על השולחן", וראו שאם יחזירו שעל מהשטחים אזי יקימו קול צעקה וכו', ואכן בזכות זה לא החזירו אף שעל מהשטחים עד היום הזה — אם בגלל שהערכים (מצרים וכו') לא רוצים וכו', אבל בפועל, נתקבלה שיטתם. ומי יודע מה הי' אילו היו נשארים לשבת בפנים!

בכל המפלגות הגדולות הראו דוגמא של אומץ-רוח, שבדבר שנוגע להשקפת עולם, אומר פלוני שדעתו היא באופן כך, ואם בגלל זה יפוטרו מכסאו, אינו יכול להתחשב בכך, כיון שזהו נגד המצפון שלו; ורק הם היחידים (המפלגה היחידה שיש לה יותר מאשר שר אחד) שיש להם "תוקף" להכריז בגלוי, שלהם אין נפק"מ, יהי' מה שיהי' — הם ישארו על עמדם ועל כסאם, וימשיכו לעשות מה שעשו עד עכשיו!

אותם 4-5 אנשים, ממשיכים להתלכלך, ללכלך את חבריהם ואת כל מפלגתם, בכך שמוותרים על קיום עם ישראל בארץ ישראל וכו', ובה בשעה שלא מניחים להצביע על דקדוק קל של נצרות או איסלם, הנה בנוגע לדת ישראל, להבדיל, מדבר ומצביע כל אחד ואחת כפי העולה על רוחם! ואין פוצה פה ומצפצף! ואדרבה: הוא מכריז שע"פ "דמוקרטיא" צריך להניח לו לומר מה שרוצה, וכשיבוא הדבר לידי הצבעה, ישאל אצל הגוי, הנוצרי או המוסלמי, מהי חוות דעתו בנוגע לדת ישראל, ויתכן שהקול שלו יכריע לצד זה או לצד זה!

צריך לשאול אותו: אתה קורא לזה בשם "דתות" לשון רבים —

עכ"פ אל תקטין את דת ישראל לגבי דת הנוצרים או דת המוסלמים להבדיל: העמדת להצבעה כיצד יכול גוי להיות יהודי — תעמיד להצבעה גם כיצד יכול נוצרי להיות מוסלמי!...

וכאמור, "לאו עכברא גנב אלא חורא גנב"¹⁷⁶ — אלו ששוקים ומניחים שאותם 4-5 אנשים יעשו וימשיכו לעשות זאת, למרות שרואים שמוליכים אותם ליפול בשפלות הדרגה, כדי שכאשר יתקנו את החוק ידעו כולם שעשו זאת ה"שמאלנים" מדעת עצמם, ללא דרישה, ואדרבה, היפך רצונם של אותם 4-5 אנשים.

מ. וכידוע מה שאירע בשלשת ימים האחרונים, שאילו לא היו שומעים זאת ממקור נאמן, לא היו יכולים להאמין שיכול לקרות דבר כזה: הגיע יהודי והכריז שביום כ"ב תמוז יגיש ב"כנסת" הצעת-חוק שיוסיפו תיבת "כהלכה", שמכאן ולהבא יהי גיור כהלכה.

ומיד עמדו אותם 4-5 אנשים ובחרו מישהו — שכבר רימו אותו לפני שנתיים, שהבטיחו לו משרה ולא קיימו הבטחתם והוא נשאר מבחוזן, ואעפ"כ מניח את עצמו להגרר עכשיו לענין חדש זה — שיצא בהצהרה בשם מאה אלף יהודים (לפי הנוסח שלהם), שכאשר יעמידו להצבעה את ההצעה לשנות את החוק שיכתב בו שצ"ל "גיור כהלכה", אזי הוא וחבריו [שמדברים בשם מאה אלף יהודים] יצביעו כנגד!

והעיתון מעיז להדפיס זאת, מבלי לתת "פרשנות" בניגוד לזה. וכל הביאורים וההסברים, שהזמן אינו מתאים, והמקום אינו מתאים, והכוונה היא שלא לשמה וכו' וכו' — הרי הם טעמים שעל ידם אי אפשר לרמות אפילו שוטה!

הצעת-חוק הנ"ל לא הוגשה עדיין; היא תוגש ביום כ"ב תמוז, בימי "בין המיצרים", בין י"ז בתמוז (שבו הובקעה העיר) לתשעה באב — הלואי שעד אז יבוא משיח ו"יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה"¹⁷⁷, אבל על ה"שמחה", בלשון סג"נהור, בישרו כבר בשם אותם 4-5 אנשים, וגם הדפיסו זאת ב"אותיות מרובעות", שאם יהודי הנ"ל יהין להגיש הצעת-חוק ל"גיור כהלכה", אזי הקומוניסטים יצביעו נגד, ופלוני בן פלוני יצביע נגד, וגם אלו שיש להם סמיכה לרבנות ואומרים שהם מדברים בשם מאה אלף יהודים שומרי תומ"צ — יצביעו בגלוי נגד הוספת תיבת "כהלכה" בחוק.

177) ראה ירמ' לא, יב. זכר' ח, יט. רמב"ם ה' תעניות בסופן.

176) גיטין מה, רע"א. וש"נ.

אלא מאי? — לאחרי כן יסבירו זאת באופן כך או באופן כך, אבל בינתיים ירשמו גויים בתור יהודים, ויתפארו בכך שהי' להם את ה"תוקף" לערוך מלחמה עם הקב"ה ותורתו, עם משה רבינו וכל בני שסבורים ש"דבר הוי' זו הלכה"¹⁷⁸ הוא לא רק ענין שהי' בשעת מתן-תורה, וזה טוב לא רק בשעה שיש "בחירות" ורוצים למשוך קולות של שומרי תומ"צ ולכן מכריזים ש"דבר הוי' זו הלכה", ואח"כ שוכחים על כל ההבטחות, וחושבים ש"עולם-גולם", ויכולים לפתותם בכל מיני ענינים שלא היו מעולם.

וכמו שאמרו תחילה שאין פס"ד; — הם לא צריכים את הפס"ד, כיון שהם בעצמם יודעים שזוהי צרה צרורה שלא היתה "מיום סור אפרים מעל יהודה"!

והרי "חבר אינו צריך התראה"¹⁷⁹; על זה מועיל שיש לו סמיכה לרבנות, ובמילא יודע שזוהי צרה צרורה.

אלא מאי, הוא חושב ש"עולם-גולם", וכיון שבחרו אותו, ועד לבחירות הבאות צריך לעבור כך וכך זמן, אזי יכול לעשות כל העולה על לבו, ובלבד שימצא חן בעיני בעה"ב שבו תלוי אם הוא נשאר לשבת בקואליציא או לא; זה מה שמכריע מה לעשות ומה לא לעשות!

ועד כדי כך בטלה הבושה, כאמור לעיל, שמיד כשהודיעו שביום כ"ב תמוז יגישו הצעת-חוק הנ"ל, לא המתינו "תוך כדי דיבור" ומיהרו להצהיר [בשם עשרות אלפי יהודים שומרי תומ"צ] שידעו שהם יצביעו כנגד!

וכיון שכבר עברו כ"ד שעות מאז, ואין פוצה פה ומצפצף, הרי מובן, שהישועה לא תצמח מאותם 4-5 אנשים, או מהמשרתים שלהם, ואלו שמקבלים אצלם משרות.

וכל זה — למרות שבשכל אין לזה מקום כלל, ורק מצד "ויכבד ה' את לבו", מאיזה טעם שיהי', יזכו דוקא ה"שמאלנים" להוסיף תיבת "כהלכה", וכך יכתב לדורות עולם, ועאכ"כ שבבוא עת הבחירות יזכרו שפלוני בן פלוני שם ללעג את "דבר הוי' זו הלכה" — לא רק במחשבה ודיבור, אלא עשה כן במעשה בפועל, ויש לקוות שה"עולם" יסיק מזה את המסקנא במי לבחור ובמי לא לבחור.

מא. ויה"ר שכשם שי"ב-י"ג תמוז בכלל הו"ע שלמעלה מדרך

(179) סנהדרין ח, סע"ב. וש"נ.

(178) שבת קלח, ב.

הטבע, ובנ"י בכלל הם "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", להיותם למעלה מזמן ומקום (כנ"ל סל"ג) — יהי" כך בפועל ממש גם בענין ד"המבדיל בין ישראל לעמים", שרק אלו שעליהם נאמר "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", שמוצאם מאברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה, וכן אלו שנתגיירו כפי רצונם של אברהם אבינו (שמגייר את האנשים¹⁸⁰) ושרה אמנו (שמגיירת את הנשים¹⁸⁰), יהיו בכלל "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל".

ואז לא יהיו צרות מגויים שמבחוץ — שלא יהלכו עם טענות ומחשבות רעות ("מחשבתם הרעה") על בנ"י, רח"ל היל"ת, בידעם שבנ"י הם "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", ואינם להוטים להפוך גויים ליהודים, שבכך מרמים אותם לעד ולעולמי עולמים; ולא יהיו צרות מהיצה"ר, "אל זר אשר בקרבך"¹⁸¹,

ויקויים היעוד¹⁸² "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" — שיומשך שלום על ישראל וקירוב הלבבות בין איש לרעהו.

ואותם 4-5 אנשים — לא נורא שישארו אנשים פרטיים, שיצליחו בלימוד התורה וקיום המצוות בתור אנשים פרטיים, ועם ישראל ימשיך להיות חי וקיים באופן נצחי, ללא "הנהגה" שלוחמת נגד התורה והשו"ע ומתפארת בכך שעושה זאת בכח השו"ע, ובמקום זה יבחרו בנ"י מנהיגים שניהיגו אותם בדרך האמת ובדרך הישר — שלא לרמות גויים ולא לרמות יהודים, ולא לרמות את אלו שיושבים עמו באותו שולחן, להבטיח להם שזה דבר שהוא ע"פ שו"ע, בה בשעה שהאמת היא להיפך, שזה דבר שמהרס את היסודות של השו"ע.

ומכאן ולהבא יעמדו בנ"י בגאון, באופן ד"קוממיות"⁹², "בקומה זקופה"¹⁸³, ללא רגשי נחיתות בפני גויים, ומבלי לרדוף אחרי גויים שאין להם שייכות לבנ"י בשביל לרשום אותם דוקא בתור יהודים, למרות שאח"כ יסבלו מזה צרות.

ועי"ז שיעמדו באופן ד"קוממיות" בסוף זמן הגלות — יזכה הקב"ה שיקויים היעוד⁹² "ואולך אתכם קוממיות" כפשוטו של מקרא, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(182) בחוקתי כו, ו.
(183) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(180) ב"ר פל"ט, יד. הובא בפרש"י עה"ת
לך לך יב, ה.
(181) ראה שבת קה, ב.

מב. בהמשך להמדובר לעיל אודות "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו", וכמדובר במאמר¹⁸⁴, בלשון הקבלה והחסידות, ש"מראש צורים" קאי על בחי' החכמה, שהמשכה משם היא באותו אופן ללא שינויים עד למטה מטה, ובמילא הרי זה למעלה ממדידות והגבלות — הרי לאח"ז נאמר "ומגבעות אשורנו", דקאי על בינה, אלא שהמשכה מבינה צריכה לבוא לאחרי שישנה ההמשכה מחכמה ("מראש צורים"), ואז עוברת ההמשכה גם מבינה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובמילים אחרות — בנוגע לעניננו, לתרגם את הדברים ל"בכך" — שמוכרח להיות הענין ד"מגבעות אשורנו", שזוהי ההנהגה של נשי ישראל, כפי שנקבעה מלכתחילה ע"י שרה רבקה רחל ולאה, אלא שלפנ"ז צ"ל "מראש צורים אראנו", ובלשון חז"ל¹⁸⁵: "איזו היא אשה כשרה — שעושה רצון בעלה".

והענין בזה — שכללות עם ישראל, שנקראים (בשיר השירים, שזהו המשל על בני"ו והקב"ה) "אשה" להקב"ה שנקרא "איש"¹⁸⁶, "עושה רצון בעלה", להתנהג כרצון הקב"ה. ואז נמשכים כל הענינים ע"י בני"ו — "מגבעות אשורנו", כפי שהם באופן ד"עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", וכך נמשך גם אצל הילדים — כהמשך הכתוב: "מי מנה עפר יעקב", כפירוש הא' ברש"י: "כתרגומו, דעדקייא דבית יעקב".

וכאמור לעיל — אין זה רק סיפור דברי בלעם בזמן ההוא אודות בני"ו שהיו בזמנו, אלא זוהי הוראה ונתינת-כח לבני"ו בכל מקום ובכל זמן, שהאנשים צריכים לדעת ש"מראש צורים אראנו", שבהנהגה היום-יומית של כל אחד מהם צריכה להיות ניכרת הנהגת אברהם יצחק ויעקב, ואצל הנשים צריכה להיות ניכרת הנהגת שרה רבקה רחל ולאה.

ולא זו בלבד שהדבר לא יזיק ח"ו לבריאות, פרנסה ונחת מהילדים, אלא אדרבה: זוהי הדרך להיות "עם לבדד ישכון", "כתרגומו, לא יהיו נעשים כלה עם שאר האומות", והיינו, שמבלי הבט על מה שנעשה עם האומות שמסביבם, נשארים בני"ו לשכון בתקפם, אפילו כשהם "לבדד", כיון ששאר האומות נאבדו.

וכפי שרואים זאת גם בפועל, החל מהזמן שבני"ו יצאו ממצרים — שעם מצרים לא נשאר ממנו שריד ופליט (שהרי המצריים עתה אינם המצריים שהיו אז), ועד"ז בנוגע לעמים של בבל אשור ורומי וכו' וכו',

(184) פ"ז (לעיל ע' 33).

סוס"ט.

(185) ראה תדבאר פ"ט. רמ"א אה"ע (186) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 140. וש"נ.

ואילו עם ישראל הוא בקיומו ("זיי אַלעמען איבערגעלעבט")¹⁸⁷ — עי"ז ש"לבדד ישכון"; יש להם תורה משלהם וסדר חיים משלהם, כדאיתא במדרש שנגאלו ממצרים בזכות שלא שינו לבושם ולשונם וכל הנהגותיהם (שיש בזה כמה גירסאות: "ארבעה דברים", ובכ"מ נימנו רק ג' דברים¹⁸⁸), ועד"ז בנוגע לכל הגלויות, "כל המלכיות", ש"נקראו על שם מצרים"¹⁸⁹, וכן בגלות זה האחרון.

ואז יהי' הסוף — כנ"ל מ"משלי בלעם בן בעור": "וישראל עושה חיל", בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ובינתיים — יכינו את ארץ הקודש שיהי' ניכר בה שהיא "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁹⁰, ע"י ההנהגה ע"פ "דבר הוי' זו הלכה"¹⁷⁸ בחיי יום יום, החל מהמסירות-נפש של היהודים שהגיעו מאחורי מסך הברזל, "ואחריהם כל אדם ימשוך"¹⁹¹ — שהם יראו "דוגמא חי"י" ויפעלו שילכו אחריהם ויתנהגו כמותם מתוך מסירת הרצון⁵² לבעל כל הרצונות — הקב"ה, "לעשות רצון אבינו שבשמים"¹⁹², ואז — "ארץ הקודש יקרא לה" בסוף זמן הגלות.

ועי"ז שורפים את השיריים של כתלי הגלות¹⁹³ הפנימי — רגש הנחיתות בפני גויים, וכתלי הגלות כפשוטו, וזוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בחסד וברחמים, ובעגלא דידן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הכנה, ניגון רבינו הזקן בן ד' הבבות (בכא הרביעית — פ"א), והניגון "ניע זשוריצי כלאָפּצי".

טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "כי בשמחה תצאו".

187) ראה גם תו"מ חנ"ה ריש ע' 337.
 188) ראה הנסמן במדרש לקח טוב וארא
 ג, ו.
 189) ב"ר פט"ז, ד.
 190) עקב יא, יב.
 191) ע"פ לשון התניא רפי"ד.
 192) ע"פ אבות פ"ה מ"כ.
 193) ראה אנ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח
 ע' שעב (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).